

UGÁNU BUÍTI LE LABÜRÜJABEI MÁRCOS LUÁGU JESÚSU

Lapúrichijan Juan

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Niján ugánu buíti luágu Jesucrístu, le Liraü Búngiu, ² latátira láu lagúnfulirúniwa dimúrei lé meja labürüjabei proféta Isaías, laríñaga.

Niján noúnagüle, líña Búngiu, noúnajañein bubáragiñe, amürü le Niraü, lun laráansejanun janígi gürígia lubá biábin.

³ Lagúarajaba lídan fulásu mageírawati.

“Aráanse jumoún janígi lubá liábin Wabúreme, queísi ladárarúniwa üma surúti.”

⁴ Lun lagúnfulirúniwa dimúrei ligía liábinbei Juan lídoun fulásu mageírawati, ábaja laríñagun joun gürígia ja ñübinbaña lun luágu lúnti lan jasáansiruni ligáburi jóuserun lun ferúdunawa lan jafígoun, badísei jagíame. ⁵ Ábatija jayábin lídaangiñe sun Judéa lúma sun Jerusalén agáambei lapúrichijan. Dántija le jagúfeseruni jafígoun, ábajei labásteragüdüniña Juan lídan dúna le gíribei Jordán.

⁶ Mebégitu lanáangun Juan, láutu lúra caméyu, lagürüga lamídan, guéru, chigángaru leígibaña lúma síruudu le áraabuna. ⁷ Laríñagaja joun gürígia lídan lapúrichijan.

—Liábinba ában le gabáfutimaati nárigiñe, weíriti lubáfu nueí darí lun madüna nan ni lun nélemuchun afáragadei tagürüga ligeídin.

⁸ Áu, láu dúna nabásteragüdaün, ánjein ligía, labuínchagüdübadün láu lubáfu Sífiri Sándu.

Labásterun Jesúsu

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Lídoun buga dan ligía, ába lídin Jesúsu Nazarétgiñe, fulásu le lídaanbei lumúan Galiléa, ába labásteragüdüni Juan lídan dúna le Jordán. ¹⁰ Dan le láfuridunbei dúnarugugiñe, ába lánjunrenchagun siélu lun, ába laríjini Juan larárirun Sífiri Sándu luágu Jesúsu quei jamúga ában únjun. ¹¹ Ában lagaambúniwa ában umálali siélugiñe aríñaguti.

—Amürü niraü le jínsiñebei nun, gúndaatina báu.

Louúchaguni Máfia Jesúsu

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Lárigiñe, ába lanüğüni Sífiri Sándu Jesúsu lídoun fulásu mageírawati, ¹³ ába leréderun Jesúsu biánwein wéyu ñi jagánagua anímaalugu janárimetiña. Sun dan le láubei ñi, ába louúchaguni Máfia, lárigiñe, ába jayábin ánjeligu lun jeténirun lun.

Lagúmeseruni Jesúsu luwádigimari lídan fulásu le gíribei Galiléa

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Lárigiñe ladaürüniwa Juan, ába lídin Jesúsu Galiléa apúrichijeí ugánu buíti lúmagiñeti Búngiu. ¹⁵ Ába laríñagun.

—Chülújali dan lun lagúmeserun larúeijan Búngiu, sáansi jumeí ligáburi jóuserun, afiñe jumá luágu ugánu le lánina asálbaruni lídaangiñe figou.

Lagúarun Jesúsu joun gádürü esénijatiña lun jafálaruni

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Luágu ában wéyu, eíbugeina líña Jesúsu láru láru dúna le gíríbei Galiléa, ába laríjini Simón lúma Andrés le lamúlen. Esénijani lubeígia jawádigimaríbei, jáguruñati óra ligía. ¹⁷ Ába laríñagun joun.

—Jigóúgu nárígi, falá jumana, madíajanjadünme úduraü, gürígiajañame jadíaja nun.

¹⁸ Ába jígirunun jasénin furése furése, ába jóúdin lúma.

¹⁹ Ábati leíbugun Jesúsu murúsunraüya, ába laríjini Jacóbo le liraü Zebedéo, láu sun Juan le lamúlen, tídaañanu ában ugúnein arámadajoun jasénin. ²⁰ Ába lagúarun joun, ába jígiruni jáguchi tídan ugúnein jáma ja íderagubaliña, ába jóúdin lúma Jesúsu.

*Ában gürígia gawáguti ában espíritu wuríbati
(Lc 4.31-37)*

²¹ Ába jachülürün lídoun fulásu le gíríbei Capernaúm lídan wéyu le eméraaguagülei, ába lebélorun Jesúsu tídoun jalígílisin juríu, ába lagúmeserun arúfudaja joun. ²² Weíríti janígi gürígia láu sun le laríñagubei Jesúsu joun ladüga larúfudajan joun láu ubáfu, máma quei arúfudajatiña lilúrudun Moisés. ²³ Níñein ában wügüri tídan ligílisi tugúya láu ában espíritu wuríbati, ába lagúaragun.

²⁴ —¿Cámesan bemétera wámoun, Jesúsu Nazarétna? ¿Biábiñasan lun bagünrichaguníwa? Subúdi numúti cátabu lan, láu amürü lan Búngiu Irájü le sándubei.

²⁵ Ába ladeínjan Jesúsu lun espíritu wuríbati ligía, ába laríñagun lun.

—¡Maníba, furíba lídaangiñe gürígia le!

²⁶ Ába loúwejugüdüni espíritu wuríbati gürígia ligía, ába láfuridun lídaangiñe, wágueina. ²⁷ Sun ja ñíbaña, ába laweíridun janígi, ába jálügüdagun jámagua.

—¿Cáteisán le? ¿Cáteisán iséri arúfudajani le? ¡Gürígia le, gabáfuti lun giñe lagúmadiruniña espíritu wuríbatiña áni agáamba jamúti!

²⁸ Ába lagaambúniwa luágu Jesúsu lídan sun Galiléa furése.

*Lareídaguagüdünnun Jesúsu límenidi Simón Pédro
(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Dan le jáfuridunbei tídaangiñe ligílisi tugúya, ába lídin Jesúsu lúma Jacóbo láu Juan jábiñe Simón lúma Andrés. ³⁰ Roun tiñáti límenidi Simón, tabíruajaña, ába jaríñagun lun Jesúsu luágu sándiñoun lan. ³¹ Ábati lídin tuágun, ába lárügüdüni tújabu, ába liñúragunun, lídan meme óra ligía ába tareídagun, ába tásaarun, ába teténirun joun.

*Lareídaguagüdünnun Jesúsu sarágu sánditiña
(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² Dan le lálüdün wéyu, gúñeeli, ába janügüniwa sun sánditiña jáma sun ja gawágubaña espíritugu wuríbatiña lun Jesúsu, ³³ ába jóundaragun sun lílana fulásu lubádu béna. ³⁴ Areídaguagüdati Jesúsu sarágu sánditiña ja láutiña ámuñegueinarügü luwúyeri sándi, sagá ligía sarágu espíritugu wuríbatiña jaweí gürígia. Mígiruntijati lun jadímurejan espíritugu jagía, ladüga subúdi jamáni cáteiñein lan.

*Lapúrichijan Jesúsu Galiléa
(Lc 4.42-44)*

³⁵ Lubá larúgan, dan le búrigagili, ába lásaarun Jesúsu, ába láfuridun bougudin lueí ubúrugú lídoun ában fulásu le mageírawati lun layúmuragun lun Búngiu ñi. ³⁶ Ába lídin Simón jáma líbirigu áluajei. ³⁷ Dan le jadáriruni, ába jaríñagun lun.

—Añájeintia sarágu gürígia áluajabu.

³⁸ Ába laríñagun joun.

—Queímoun lídoun buri líbiri fulásu le yaráfabei, apúrichija námuga gíñe ñi, ladüga lun napúrichijan lídan sun fulásu niábin ubouágun.

³⁹ Ítara líña lubeíti eíbuga lumúti Jesúsu sun Galiléa apúrichijeina tídan buri jalígilisin juríu lídan sun fulásu, aságajeina ligía espíritugu wuríbatíña jaweí gürígia.

Lareídaguagüdüni Jesúsu ában gawáguati gumeín luágu sun lúra

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Ába liábin ában gürígia sánditi láu gumeín luágu sun lúra, ába lájuduragun ligíbugiñe Jesúsu, ába layúmuragun lun, laríñaga.

—Gayáraati bareídaguágüdüni ánjabu busúen.

⁴¹ Ába lagúdemedagun lun Jesúsu, ába lagúuruni láu lújabu, ába laríñagun.

—Láu sun nugúndan, areídaguabá.

⁴² Quei laríñagun ítara, ába lareídagun sánditi ligía.

⁴³ Ábati loúnajani Jesúsu ñígiñe láu ában furése, aríñageina lun.

⁴⁴—Mabájüdaguabeítia lun ni ában, ñüdünrügübá arúfudagua búngua lun jafádirin juríu, ábame bíchuguni badágaragüdüni luágu barúmadun queísi

laríñaguni lilúrudun Moisés. Ítara lúba jaríjini gürígia luágu areídaguaadibu lan.

⁴⁵ Ábarüga lídin, ába labájüdaguni sun le asúseredubei lun joun sun gürígia, ligía lébubei siñá lan leréderun Jesúsu furáangu lídan ni ában fulásu, ába leréderun le ñí lumuti úa jamá gürígia. Láu sun líra, ñübin mémetiña lídaangiñe sun fulásu aríjei.

2

Lareídaguaüdüni Jesúsu ában wügüri le derégüdaali lúgubu

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Átiri wéyu lárigiñe, ába lagíribudun Jesúsu Capernaúm, ába jagáambun gürígia luágu giríbujali lan. ² Ába jóúndaragun sarágu gürígia darí lun mabáraaña lan ni bénabu, ába lapúrichijani ugánu buíti lúmagiñeti Búngiu luágu jasálbarun joun. ³ Ñíñein apúrichija, ligía jayábin gádürü wügüriña barüína jagía ában wügüri le derégüdaali lúgubu. ⁴ Queísiti siñá lubei jachülürün le ñí lubei Jesúsu ladüga jíbe gürígia, ába jagídarun murúsun lueígiñe tábulugu múna lougiñe le ñí lubei Jesúsu, ába jarárigüdüni sánditi ñígiñe tídan lubárari. ⁵ Dan le laríjinbalin Jesúsu jafíñen, ába laríñagun lun le sándibei.

—Niraü, ferúdunawaali bifígoun.

⁶ Ñíñanu jádaangiñe arúfudajatiña lilúrudun Moisés ja ñúnbaña ñi, ába jasáminarun. ⁷ “¿Cásan uágu ladímureja gürígia le ítara? Lanábaguñeiga le Búngiu, ladüga úati ni ában gayáraati ferúduna lan

figou lueídügüya Búngiu.” ⁸ Subúdi lumúti Jesúsu le jasáminarubei, ába laríñagun joun.

—¿Cásan uágu jasáminara ítara? ⁹ ¿Cáteitimasan ménreengunbei laríñawagún lun sánditi le. “Ferúdunawaali bifígoun”, o laríñawagún lun. “Sarába, budáboun bubárari, beíba”? ¹⁰ Narúfudaaliti jun luágu gabáfu nan, áu le Wügüri Garaüwarügüti lun ferúduna nan figou.

Ába laríñagun lun sánditi.

¹¹ —Sarába, budáboun bubárari, beíba ágyu.

¹² Ába lásaarun sánditi lídan óra ligía, ába labú dunun lubárari, ába láfuridun ñígiñe, aríagu sun ja ñíbaña lun. Weíriti janígi ja ñíbaña luágu cátei le, ába jíchugun uweíriguni lun Búngiu, aríñageina.

—¡Maríjiñajá gidiwa cátei ítara buriti!

*Lagúarun Jesúsu lun Leví lun lánigume
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

¹³ Ñígiñe, ábaya lídin Jesúsu láru dúna, dan le jayárafadun sarágu gürígia lubádun, ába larúfudajan joun. ¹⁴ Lásun larúfudajan joun, ába lasígiruni leíbugun, ába laríjini Leví, le liraü Álfeo, ñun líña le ñí lubei lagúburajoúa liseínsuna gumádi. Ába laríñagun lun.

—Falábana, queímoun núma queísi náni disípulu.

Ába lásaarun Leví, ába lafálaruni.

¹⁵ Murúsun óra lárígiñe, ñíñein Jesúsu eíga lúbiñe Leví, ñíñanu gíñeti sarágu agúburajatiña liseínsuna gumádi, jáma ámu gafígountiña ñun luágu dábula úara lúma, jáma láni disípulugu, ladúga sarágu jáña afálaruti. ¹⁶ Ja arúfudajatiña lilúrudun Moisés, jáma fariséogu, dan le jaríjinbalin eíga jáma sun

wuríbatíña jagía (según jagía), ába jaríñagun joun láni disípulugu.

—¿Ída liñásan leíginbei jumáesturun áni gurá ligía jáma agúburajatiña liseínsuna gumádi lúma jáma ámu gafígountiña?

¹⁷ Dan le lagáambunbalin Jesúsu cátei le, ába laríñagun.

—Ja magádiebaña mabúseerúntiña surúsia, ja sándibaña, jagía busénbaña surúsia. Máma lubeíti niábiña áluaja güriquia buítiña ligíbugiñe Búngiu, niábiña áluajaña ja gafígounbaña lun lasáansirún jóuserun.

Jálügüdüni Jesúsu luágu ayúnaruni
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Luágu ában wéyu, dan le jayúnarun lánigu Juan jáma jánigu fariséogu lun jagúnfulirun lúma Búngiu, ába jayábin fiú güriquia álügüdei Jesúsu.

—¿Cásan uágu jayúnara lánigu Juan jáma jánigu fariséogu lun jagúnfulirun lúma Búngiu, ánjaña báni disípulugu mayúnaruntiña?

¹⁹ Ába loúnabun Jesúsu láu jémpulu luágu iséri larúfudajan lúma binádu, laríñaga.

—¿Gayáraati funági jayúnarun amísurajoútiña lídan ában maríei dan le níjein lan adári ñi jáma? Ánjein níjein lubeí adári ñi, siñáti jayúnarun, lúnti jeígin. ²⁰ Lachülürüba dan lun lanügüniwa adári jámágiñe, ligíameti jadáani lun jayúnarun.

²¹ ‘Máfadajoúntu anáanguni binádujaru táu gamísa to macháwaragungiru, ladüga le méme tífe gamísa to macháwaragungiru tajeíridaguboun to binádujaruboun dánme le tacháwaragun, laweíridatimaabati jeíríti. ²² Meserúnwati gíñe bínu

le isérigili lídoun ában ágei guéru le binádujali ladüga labouúchagubei bínu iséri guéru binádu dánme le liñúrun. Féridimeti bínu, féridi guéru. Bínu iséri lúnti leserúniwa lídoun guéru iséri.

Játüjan disípulugu türígu lídan wéyu le eméraaguagülei

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Ában wéyu le eméraaguagülei, eíbugeina líña Jesúsu jáu láni disípulugu labádinagua bunáguau, ába játüjan láni disípulugu türígu dan le jásügürün.

²⁴ Ába jaríñagun fariséogu lun Jesúsu.

—¡Aríjabá joun bánigu! ¿Cásan uágu jadüga wadágimanu le moún lumuti ladügüniwa lídan wéyu le eméraaguagülei?

²⁵ Ába laríñagun joun.

—¿Malíjangidün luágu le ladügübei David luágu ában dan, dan le lalámachunbei, ligía jáu sun líbirigu?

²⁶ Ába lebélorun ligílisirugun dan le Abiatár lan fádiri le íñutimaabei, ába leíginun fein to sagráuboun, to majouáboun jeíginun ámu gürígia jaweídügüya fádirigu según lilúrudun Moisés, áni ru ligía joun gürígia ja lúmabaña. Mámati figou le ladügübei David ligíbugiñe Búngiu.

²⁷ Ába gíñe laríñagun Jesúsu joun.

—Lun wügüri ladügüwa wéyu le eméraaguagülei, máma wügüri adügüwabei lun wéyu ligía. ²⁸ Ligía gabáfutina gíñe, áu le Wügüri Garaüwarügüti, lun naríñagun cába lan gayára ladügüniwa lídan wéyu le eméraaguagülei.

3

Ában wügüri jiláali ában lújabu
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Ábaya lebélorun Jesúsu tídoun ában jalígilisin juríu, ñíñeinti ában wügüri jiláali ában lújabu.

² Jaríjati ja ñíbaña ánjein lagáranijaba lubeí Jesúsu lun lídan wéyu le eméraguagülei, lun jadárirun lidúnrun. ³ Ába laríñagun Jesúsu lun le jiláalibei újabu.

—Sarába, ráramabá ya jagíbugiñe súnqubei.

⁴ Ába lálügüdüniña ja jíbiri.

—¿Cátei lúnbei ladügüniwa lídan wéyu le eméraguagülei, lun jíderawagüniwa güri-gia ódi lun ladügüniwa wuríbatí joun, lun leséfurúniwa jabágarí ódi lun jígirúniwa lun jóúnwen?

Sun jagía, ába jámanichun. ⁵ Ábati laríaguniña Jesúsu láu igáñi lúma íruni ladüga tidére janígi. Ába laríñagun lun wügüri ligía.

—Tulébei bújabu.

Ába látuleruni, ába lareídagun. ⁶ Ába jáfuridun fariséogu, ába jagúmeserun adímureja jámagua jáma giñe lánigu Heródes ída lúba lan jáfaruni Jesúsu jilágubei.

Sarágu güri-gia lárú dúna

⁷ Ába lídin Jesúsu jáu lání disípulugu lárún dúna, ába jafálaruni sarágu güri-gia Galiléana. ⁸ Dan le lagaambúnbei luágu oúnwenbun buri cátei le ladügübei, ába jayábingua güri-gia Judéagiñe, Jerusaléngiñe, Iduméagiñe, loubáfurugugiñe dúna le Jordán, Tírogiñe, lúma Sidóngiñe lun jaríjini.

⁹ Ligía laríñagunbei Jesúsu joun lání disípulugu

lun aráanseñu jamá ában ugúnein lubá luei jámuruduni sarágu gürígia jagía, ¹⁰ ladüga quei gíbeeña lan lareidaguagüdün, sun sánditiña, ába jáguragun jóungua luágun lúnrügü jagúuruni lun lareidaguagüdüniña. ¹¹ Dántija le jaríjini ja gawágubaña espíritugu wuríbatíña, ábaja jájuduragun ligíbugiñe, ába jagúaragun espíritugu jádaangiñe.

—Liraü Búngiu amürü.

¹² Ába lewéridiruniña Jesúsu lun maríñagun jamá cáteiñein lan.

*Lanúadiruniña Jesúsu dúusu apóstologu
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Lárigiñe, ába lamúdeirun Jesúsu luágun ában wübü ní lubei lagúara joun ja labúseerubaña queisi loúnagülegu, ába jayábin lun. ¹⁴ Ába lanúadirun dúusu jádaangiñe lun lúmabaña lan súnwandan lúma lun japúrichijani ugánu buíti lánina asálbaruni. ¹⁵ Ába líchugun ubáfu joun lun jareidaguagüdün sánditiña lúma lun jaságajan espíritugu wuríbatíña. ¹⁶ Niján jíri dúusu wügüriña jagía. Simón, le únbei lagúaja Jesúsu Pédro, ¹⁷ Jacóbo láu Juan le lamúlen, ja lirájüñü Zebedéo, ja únbaña lagúaja Jesúsu Boanérges—míni lan líra, Lirájüñü Wayújururu, ¹⁸ Andrés, Felípe, Bartolomé, Matéo, Tomás, Jacóbo le liraü Álfeo, Tadéo, Simón—ában meja wügüri le áfaaguti lun jawáanserun juríu, ¹⁹ lúma Júdas Iscarióte le alúgurubalin Jesúsu.

*Aríñagatiña luágu lubáfu lan Máfia lúmabei Jesúsu
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23, 12.10)*

Lárigiñe, ába jagíribudun járigoún, ába jebélurun tídoun ában múna, ²⁰ ábaya joúndaragun sarágu gürígia ñi darí lun madáani jamá ni lun jeigin. ²¹ Dan le jasúbudirunbalin lidújeñu Jesúsu ca lan ásügürübei, ába jayábin lún yebe janügüni, ladüga jaríñagun gürígia luágu wuríbaali lan lichügü.

²² Níñanu arúfudajatiña lilúrudun Moisés ja achülürübaña Jerusaléngiñe, ába jaríñagun.

—Wügüri le, níjein Beelzebú, le Máfia, le jábuti espíritugu wuríbatíña, lúma, láu lubáfu Máfia laságaja espíritugu wuríbatíña.

²³ Ábati lagúarun Jesúsu joun lun jayárafadun lubádun, ába líchugun ában jémpulu joun, ába laríñagun.

—¿Ída lúba gayára lan laságaruni Máfia Máfia guánarügü? ²⁴ Furúmiegurügü arúejani le afánreinraguti lun jageíndagun jámagua, lagünrinchaguba, ²⁵ áni ánjein fánreingujaña lubeí idújeñu ladüga wuríbu jádaangua, siñábei jadúrarun idújeñu jagía queísi idújeñu. ²⁶ Ánjein lubeí jamúgati afáreinragua Máfia, lageíndaguame lúmagua, siñábei ladúrarun, lagúmuchagülerügübei le.

²⁷ ‘Úati ni ában lun lebélorun lúbiñoun ában wügüri le jéreti lun lanügüni lílagu ánjein magúragun lan wügüri jéreti ligía furúmiñe. Ítara rügüñein gayára lan lanügüni lílagu.

²⁸ ‘Láu sun ninárün naríñagun jun luágu gayára lan ferúduwawa lan sun figou lúma sun wuríbani le laríñagubei gürígia, ²⁹ lueídügüya lun jadímurejan wuríbati luágu Sífiri Sándu, siñábei ferúduwawa lan figou líra, leréderuba lidúnrun lun sun dan.

³⁰ Laríñagunbalin Jesúsu líra, ladüga jariñagun luágu lubáfu lan Máfia lubáfu Sífiri Sándu le luágubei.

Lúguchu Jesúsu jáma lamúlenu
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Lárigiñe, ába tachülürün lúguchu Jesúsu jáu lamúlenu tubádun múna to ñí lubei Jesúsu, ába jeréderun boúgudi, ába jóunagüdün luágu. ³² Játi ñúnbaña geyégu láu Jesúsu, ába jariñagun lun.

—Nurántia búnguchu jáu bamúlenu boúgudi, jáluajañádibu.

³³ Ába laríñagun joun.

—¿Cági nóguchuboun jáu namúlenu?

³⁴ Ába laríagun jawágun ja ñúnbaña geyégu láu, ába laríñagun.

³⁵ —Añája nóguchu jáu namúlenu, ladüga furúmieguaügü ja adügüti lugúndan Búngiu, jagía namúlenubaña, nítunu, nóguchu.

4

Jémpulu luáguti ábunaguti
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Ábaya lagúmeserun Jesúsu arúfudaja láru dúna, ába jóundaragun sarágu gürígia le ñí lubei. Quei gíbeyaaña lan gürígia ñi, ába ladinun Jesúsu tídon ában ugúnein to ñílboun dúnarugu. Ába lañúurun ñi, ába jeréderun sun gürígia láru béya. ² Ábati larúfudajan sarágu cátei joun láu jémpulu, laríñaga joun.

³ —Agáamba jumána. Ñíñein ában ábunaguti, ába láfuridun ábunagua. ⁴ Lídan afúrujeina láani

líla nádü, ába láburujan murúsun lídaangiñe luágun üma, ába jayábin dunúru, ába jeígini. ⁵ Líbiri, ába láburujan labádinaguoún dübü le ní lumuti úa lan sarágu múa, ába labouúchun furése ladüga majúlilin lan múa. ⁶ Dan le lásüdün wéyu, ába lásaurün, queíti málagüle lan, ába louñwen. ⁷ Líbiri ílaü, ába láburujan labádinaguoún jíyu, ába laweínamudun jíyu úara lúma, ába lañáradaguagüdüni, magíinduntiti nádü ligía. ⁸ Níjeinti lídaangiñe, áburujati lídoun múa buíti, ába labouúchun, ába laweínamudun, jma lubuídun alúbajoúti lídaangiñe! Níjein lídaangiñe, íchuguti darándi águu luágu cáda ában águu, líbiri rúti úrúwa-wein, líbiri, san.

⁹ Ábati laríñagun joun.

—Ja garígeirugubaña lun jagáambun, agáamba jamá.

Le lébubei larúfudajan Jesúsu joun gürígia láu jémpulu

(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Lárigiñe, dan le leréderunbei Jesúsu lábugua, ába jayábin láni dúusu disípulugu jama jíbiri lánigu, ába jálügüdüni ca lan lílabei jémpulu le. ¹¹ Ába laríñagun joun.

—Jugúya, subúdigüda láali Búngiu cátei arámudaguati le lánina larúeijan jun, ánjaña ja mebéresenbaña láu lerérun, láu jémpulu laríñawagúa cátei luáguti larúeijan joun, ¹² lun dánme lan jaríjin, ibídiñe lámuga joun ca lan laníchigubei cátei le jaríjubei, dánme jagáambun, úa lámuga gunfaráanda jamá, lun lásiñerun jagíribudun lun Búngiu lun ferúdunawa lan jafígoun.

Lafúnraanguagüdüini Jesúsu jémpulu luáguti ábunaguti

(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Ába lariñagun joun.

—¿Úatisan gunfaráanda jumáni le? ¿Ída lubági gunfaráanda jumáni líbiri jémpulu?

¹⁴ Le ábunagubalin líla nádü, ítara líña quei le apúrichijabalin Lerérun Búngiu. ¹⁵ Añájein gürígia, ítara jáña quei üma le uágunbei láburuja lídaangiñe líla nádü, ába jagáambuni Lerérun Búngiu, lárigiñe jagáambuni, ába liábin Máfia, ába lagídaruni dimúrei le abunúbei tídan janígi. ¹⁶ Jíbiri gürígia, ítara jáña quei dübü le abádinaguóunbei láburuja lídaangiñe líla nádü, ába jagáambuni Lerérun Búngiu, ába jerésibiruni láu ugúndani. ¹⁷ Quei márügüdün lubeí Lerérun Búngiu tídan janígi buídu, madúrati jádan, dánti le larijíniwa jábun, o jeíbaajoúniwa lan lueígiñe Lerérun Búngiu, magúraasuntiña. ¹⁸ Jayábin jíbiri, ítara jáña quei jíyu le abádinaguóunbei láburuja lídaangiñe líla nádü, ába jagáambuni Lerérun Búngiu, ¹⁹ weíritimaati jafúudun luágu cátei le lánina íbágari le, ába leyéeduniña irísini. Sun le, ába láfaruni Lerérun Búngiu tídaangiñe janígi, mígiruntiti lun lalúbajoún jádan gürígia jagía. ²⁰ Añájein gíñe gürígia, ítara jáña quei múa buíti le ídounbei láburuja lídaangiñe líla nádü, ába jagáambuni Lerérun Búngiu, ába jerésibiruni, alúbajoúati cátei buíti jádaangiñe. Buíti jagáburi quei líla nádü le íchugubei darándi águu luágu ában, o ürüwa-wein, o san.

Jémpulu luáguti lámpu

(Lc 8.16-18)

²¹ Ába lariñagun joun.

—¿Béwati funági ában lámpu lun líchugúniwa tábugiñe ában gáfu o tábugiñe lan gabána? ¡Uá! Luágu dábula líchugúa lun larúgoungadágüdün múnada. ²² Úati lubeíti ni cáta le arámudaguati lun mafúnraangudúnbei lan, úa ligía ni cáta le ibídiñewati lun masúbudirúnwabei lan. ²³ Agáamba jumána, jugúya le garígeirugubei lun jagáambun.

²⁴ Aríñagati gíñe joun.

—Toúnigi jumátia lun jagúnfulirun lúma inárüni le jagáambunbei. Láuba jagúnfuliruni, gunfaráandatima jumáni le naríñagubei jun. ²⁵ Ítara líña, gürígia le aténirubei buídu lun nerérun, gunfaráandatima lumúti, ánjeinti le meténibei lun, labúlieidubei sun le agáamba láalibeí.

Jémpulu luáguti nádü le aweíridubei

²⁶ Aríñagati gíñe Jesúsu.

—Ítara líña larúeijan Búngiu quei le asúseredubei lun ában wügüri le ábunubei líla nádü lábugiñe múa, ²⁷ áriebu buri lúma wéyuagu lídan le larúmugun ábunaguti ligía, sará ligía quei léchun, chülü dan ába labouúchun nádü, ába laweíridun, ibídiñeti lun ábunaguti ída líña lan lasúseredun. ²⁸ Múa guánarügü aráandarati, furúmiñe ába láfuridun ídibu, ñígiñe ába legélewejan, ñígiñe ába labuínchun ílewei láu íläü. ²⁹ Dánti le funáli líla nádü, ába látüjouniwa ladüga chülüjali lan dan lun lalúbajoún.

Jémpulu luáguti tíla mostása

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Aríñagati gíñe Jesúsu.

—¿Cásan lenégebei larúeijan Búngiu, o ca jamúga jémpulu gayáraabei wíchuguni lúmoun? ³¹ Ítara

líña quei ában tíla mostása le abunúti lábugiñe múa. Tíla mostása, ligía ában lídaangiñe ílaù le ñúraütimaabei uboúagu, ³² dan le labunún, ába laweíridun, ligía weíritimaabei tídaangiñe sun nádü, weínamuti lilímun darí lun gayára lan jeméraagun dunúru lábugiñe lamúñounga le líchugubei.

Layúsuruni Jesúsu jémpulu
(Mt 13.34-35)

³³ Ítara liñájei larúfudajan Jesúsu luágu larúeijan Búngiu joun láu sarágu jémpulu líbe le darí le ñí lumuti gayára lan gunfaráanda jamá. ³⁴ Marúfudajaanti ni cáta joun luágu larúeijan Búngiu mayúsurunga jémpulu. Ába lafúnraanguagüdüni sun jémpulu joun láni disípulugu dan le jagíarügü lan lúma.

Lagáumaruni Jesúsu garábali lúma lugúdi barána
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Wéyu méme ligía, dan le lagúñedunbei, ába laríñagun Jesúsu joun láni disípulugu.

—Queímoun loubáfurugun dúna.

³⁶ Ábati jígiruniña bürübünu gürígia jagía, ába janügüni Jesúsu tídan ugúnein to gádaanbaliña. Ñíñoun buri gíñe ámu ugúnein úara jáma. ³⁷ Ába láfuragun ában garábali jéreti, ába lebélujan lugúdi barána tídoun ugúnein darí lún yebe tabuínchun láu dúna. ³⁸ Larúmuguñati Jesúsu tiyúna ugúnein baláñu tuágu ában ichügübarari. Ába jagágudajani, ába jaríñagun lun.

—¡Maésturu! ¿Mebéreseguntibusan láu wadíbiragua lan?

³⁹ Ába lásaarun Jesúsu, ába ladeínjan lun garábali, ába laríñagun lun barána.

—¡Maníba! ¡Derégüdagubá!

Ába lagálumadun garábali, ába darángila lan sun cátei. ⁴⁰ Ábati laríñagun joun láni disípulugu.

—¿Cásan uágu luweírinbei janúfude? ¿Cásan uágu mafiñen jubeí?

⁴¹ Ába jeréderun láu luweírin janígi, ába jálügüdagun jámagua.

—¿Cátei funásan le, garábali lúma barána ñüdüntiña láu le lubeíbei?

5

Ában wügüri Gadárana le gawágubei máfianu (Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Ába jachülürün loubáfurugun dúna lídoun fulásu le gíribei Gadára. ² Lárīgiñerügü láfuridun Jesúsu tídaangiñe ugúnein, ába liábin ában gürígia lídaangiñe ában umúajaü achigíti luágu dübü luágun, wügüri ligía gawáguti ában espíritu wuríbati. ³ Lídan jabára jiláaña lagánoua áni úati ni ában gayáraati lagüraguni, ni láu güríngüri. ⁴ Güráguañája jamáli láu güríngüri luágu lugúdi lúma luágu lújabu, súnwandan látumuraguni, úati ni ában gayáraati lámuruduni. ⁵ Súnwandanja leíbugun áriebu wéyuagu agúarajeina luágu buri wübü lúma buri lídan jabára jiláaña íbiagua lúngua láu dübü. ⁶ Dan le laríjinbalin gürígia ligía Jesúsu dísegiñein, ába leíbaagun lubároun, ába lájuduragun ligíbugiñe, ⁷ ába lagúaragun lun.

—¿Cásan uágu bemétera númoun, Jesúsu Liraũ Búngiu le Íñutimaabei? Ayúmuraguatina bun luágu líri Búngiu lun masúfuriragüdün bánina.

⁸ Lariñagunbei ítara ladüga guméseeli lan Jesúsu aríñaga lun.

—¡Espíritu wuríbati, ígirabeí gürígia le!

⁹ Ába lálügüdüni Jesúsu.

—¿Ca bíri?

Ába loúnabun.

—Lejión níña ladüga gíbetiwa.

¹⁰ Ába jayúmuragun espíritugu jagía lun Jesúsu lun moúnajan lániña bougudin lueí fulásu ligía. ¹¹ Queíti níñanu lan sarágu büüruju eíga ñi luágu wübü, ¹² ába jayúmuragun espíritugu wuríbatiña jagía lun.

—Oúnaja báwa jádoun büüruju jára, rúba üma woun lun webélurun jádoun.

¹³ Ábati líchugun Jesúsu üma joun, ába jáfuridun lueí gürígia ligía, ába jebélurun jádoun büüruju. Níñanu jawára bián-mílu büüruju. Ába jáguragun büüruju jagía jóungua lueígiñe ában gudúngu, ába jáburujan baránajoun, ába jañáradagun.

¹⁴ Ábati janúfudedagun ja oúnigirubaliña büüruju jagía, ába jeíbaagun abájüdaguei le asúseredubei ubúruгу lúma áraabu. Ába jayábingua gürígia aríjei ca lan asúseredubei. ¹⁵ Dan le jachülürünbei le ñí lubei Jesúsu, ába jaríjini gürígia lé meja gawágubei espíritugu wuríbatiña ñun líña, táuñein gíñe lanáangun, areídaguaali, ába janúfudedagun. ¹⁶ Játi aríjubalin, ába jabájüdaguni le asúseredubei lun gürígia lé buga gawágubei espíritugu wuríbatiña

lúma jawáguti büüruju, joun. ¹⁷ Ábati jayúmuragun lun Jesúsu lun láfuridun lídaangiñe jageíra.

¹⁸ Dan le ladinun Jesúsu tídoun ugúnein, ába layúmuragun wügüri lé buga gawágubei espíritugu wuríbatíña lun lun lídin lúma, ¹⁹ májati Jesúsu, aríñagarügüti lun.

—Beíba júbiñoun jámoun bidújeñu, ábame babájüdaguni sun le ladügübei Babúreme Búngiu báu, ída líña lan bagúdemedun lun.

²⁰ Ába lídin, ába lagúmeserun abájüdaguei sun le ladügübei Jesúsu láu lídan sun fulásu Decápolis, ába laweíridun janígi súngubei.

Liraiü Jáiro, túma würi to agúurubarun lanáangun Jesúsu

(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Dan le lagíribudunbei Jesúsu tídan ugúnein loubáfurugun dúna, ába jayábingua bürúbünu gürígia le ñíjin lubeí, ába leréderun ñi láru dúna.

²² Ábati liábin ában jádaangiñe tábuti jalígílisin juríu, gírítí Jáiro. Dan le laríjinbalin wügüri le Jesúsu, ába lájuduragun lubádu lugúdi, ²³ ába layúmuragun lun ítara.

—Nújein niraü touwe, queímoun bíchigei bújabu tuágu, areídagua támuga, moúnwen támuga.

²⁴ Ába lídin Jesúsu lúma, sarágu jáña gürígia afálarutiña, ába burítí jámurudaguni Jesúsu.

²⁵ Jádaanti sarágu gürígia ja, ñíñoun ában würi sánditu, dúusu irúmu táu láu lésejan jítaü tídaangiñe.

²⁶ Súfurijaru sarágu jámagiñe surúsiagu áni gásta táali sun le túmati, mareídaguntu, gáwoun gueínarügü.

²⁷ Ligía tagáambun ladímurejoún luágu Jesúsu, ába tiábin lanáangiñe jádan sarágu gürígia,

ába tagúurunun lanáangun, ²⁸ ladüga tariñagun túnguarügü. “Láurügüme nagúurunun lanáangun nareídaguba.” ²⁹ Lidan óra ligía, ába leréderun lésejan jítaü tueí, ába tasándiragun túngua luágu areídaguaaru lan. ³⁰ Ábati lasándiruni Jesúsu luágu areídaguaagüdaali lan gürígia láu lubáfu, ába lagáragun jawágun gürígia ja lanágangiñébaña, ába lálügüdajan.

—¿Ca agúurubei tuágu nanáangun?

³¹ Ába jariñagun láni disípulugu lun.

—Aríagu biñátia lun jíbe gürígia ya luágu murúgu jáña lan, ¿álügüdajágidibu ca lan agúurubei buágu?

³² Ába laríajaan Jesúsu áluaja ca lan agúurubei luágu. ³³ Ába tiábin würi tugúya adádagareina láu anúfudei, subúdiñuteí le asúseredubei tun, ába tájuduragun ligíbugiñe, ába tariñaguni sun inárüni lun. ³⁴ Ába lariñagun Jesúsu tun.

—Niraü, areídaguaadibu ladüga bafíñen. Beíba láu darángilaü, areídaguañu lídaangiñe bisándi.

³⁵ Ñígili Jesúsu adímureja, ligía jayábin lúbiñegiñe wügüri lé buga ñüdüñbei oúgei luágu tisándi liraü, ába jariñagun lun túguchi irájü tugúya.

—Jilátia biraü, ¿ca uágu bebéreseja lun maésturu guetó?

³⁶ Agáamba lumúti Jesúsu le jariñagubei, ába lariñagun lun wügüri ligía.

—Manúfudedabá, afíñerügübá.

³⁷ Májatiti jóudin ámu lúma lueídügüya Pédro, Jacóbo lúma Juan le lamúlen Jacóbo. ³⁸ Dan le lachülürünbei lúbiñoun wügüri ligía, ába laríjini

chagáguaü jáma gürígia ja ayájubaña, agúaraja.
 39 Ába lebélorun, ába laríñagun joun.

—¿Cásan uágu jareíncha, ayájua buri jugúya ítara?
 Moúnwentutia irájü to, tarúmuguña.

40 Ába jéjerajan láu. Ábati láfuridagüdüniña Jesúsu súngubei ñígiñe, ába lanügüni tóguchi irájü túma tóguchu jáma ja ñüdünbaña lúma, ába lebélorun le ñíjin tubeí irájü. 41 Ába lárügüdüni tójabu, ába laríñagun tun.

—Talíta, cúmi—lila líra. Niraü, sarába.

42 Lídan óra ligía, ába tásaarun irájü tugúya, ába teíbugun. Weíyaraüjaru, dúusu irúmu táu. Ába laweíridun janígi gürígia ja ñíbaña. 43 Ába líchugun Jesúsu dimúrei derégüdati joun lun mabájüdagun jamáni ni ca un, ába laríñagun joun lun jíchugun eígini tun.

6

Jesúsu lídan fulásu le Nazarét (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Ába lídin Jesúsu ñígiñe, ába lagíribudun lageíroun, ába jóudin láni disípulugu lúma. 2 Dan lachülürün wéyu le eméraaguagülei, ába larúfudajan tídan jalígilisin juríu, sarágu jáña gürígia agáambeí, ába laweíridun janígi láu larúfudajan, ába jaríñagun.

—¿Jalía funásan lafúnrendeirei gürígia le sun le? ¿Cáteisan lichú áu le luágubei? ¿Ída liñásan gayára lubeí ladáagun miláguru? 3 Saráfangeiga le tiraü María le, líbugaña Jacóbo, José, Júdas, lúma Simón, ñáñanu gíñe lítunu wáma.

Ába jíchugun mabájüdüni luágu. ⁴ Ába lariñagun Jesúsu joun.

—Sun gürígia, gúndaatiña láu ában proféta jaweídügüya ja lupaísanun jáma lidújeñu, jáma ja tílana lúban, jagía rügüñanu íchiga mabájüdüni luágu.

⁵ Ligía lásiñerunbei ladügün ámu miláguru ñi lueídügüya líchugun lújabu jawágu biñaraü sánditiña, ába lareídaguagüdüniña. ⁶ Weírititi lanígi láu mafíñen jamá. Lárigiñe, ába leíbuguni lirájüñü fulásu, arúfudajeina.

*Loúnajaniña Jesúsu láni disípulugu apúrichija
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

⁷ Ába loúnajan jawágu láni dúusu disípulugu lun lagúmeserun oúnajaña bián bián, ába líchugun ubáfu joun lun gayára lan jaságarun espíritugu wuríbatíña. ⁸ Rúti dimúrei joun lun manügün jamá ni cáta luágu jeíbugun lueídügüya bádun, moún lumuti janügün ni fein, ni ságü, ni seínsu, ⁹ lun geídi tan jasábadun, lun mabíaman tan jasímisin. ¹⁰ Ába giñe lariñagun joun.

—Dánme le jebélurun lídoun ában fulásu apúsaraja, reídei jumá ñi tídan ában méme múna darí jáfuridun lídaangiñe fulásu ligía. ¹¹ Ánjaünti merésibirúniwa lídan ában fulásu, mája jagía jagáambunün, furíjuma ñígiñe, ábame jáfuruduni calíqui lueígiñe jugúdi, liseínime magúndani jáu lílana fulásu ligía, ígira jumáña quei jadáriragun joúngua. Le ninárün jáu luágu dánme lan lachúlürün luwéyuri Búngiu lun lagúseragüdüniña sun gürígia, maweíribei jabeichúniwa Sodómana jáma Gomórrana quei lílana fulásu le merésibirunbalün.

12 Ábati jáfuridun, ába japúrichijan joun gürígia luágu lúnti lan jasáansiruni ligáburu jouserun.
 13 Sagátiña gíñe sarágu espíritugu wuríbatíña jaweí gürígia, jurúgua jagía aili jawágu sarágu sánditiña, ába jareídaguagüdüniña.

*Loúnwen Juan le abásteragüdjabei
 (Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)*

14 Queíti eíbaajali lubei luáguti Jesúsu lídan sun fulásu, ába gíñe lachülürün lábun lagáambun urúei Heródes. Sarágu jáña aríñagutiña.

—Saráya Juan le abásteragüdjabei lídaangiñe ouweni, ligía luweírınbei lubáfu.

15 Jaríñaga jíbiri.

—Elías lé meja proféta le.

Jíbiri aríñaga.

—Ában proféta quei ja binádu.

16 Dan le lagáambunbalin Heródes sun le, ába laríñagun.

—Juan le, le nadürüragüdübei ichügü, saráaya lídaangiñe ouweni.

17 Lé meja asúseredubei, ouñajali meja Heródes adáürei Juan, ába lagüraguni láu güríngüri furísunrugu tadüga Heródias. Würi tugúya, lúmari meja Felipe, le lamúlen Heródes, ába lanügünun Heródes lúmarime. 18 Ába meja laríñagun Juan lun Heródes.

—Moún lumuti bagámaridunun lúmari bamúlen.

19 Ába liyéeregedun Juan tun Heródias, ába tabúseerun táfaruni jilágubei, 20 siñá tumuti ladüga subúdi lan lun Heródes luágu ában lan wügüri le eíbuguti buídu lúma Búngiu Juan, áni ában lan wügüri esériwiduti lun Búngiu, janúfudetiti

lueí. Ligía mája lubeí lun tadügün ni cáta láu. Láu sun úa lan gunfaráanda láani Heródes le lariñagubei Juan lun buídu, agáamba lumúti láu ugúndani. ²¹ Ába tadáriruni Heródias ticháansin dan le lagúnfulirun Heródes irúmu, ába ladügün fédu joun gumádimatiña jáma jábutigu súdaara jáma ámu buri gürígia weírigutiña ja Galiléabaña. ²² Ába tebélorun tiraü Heródias ñí lubei fédu le, ába tabínajan, gúndaatiti Heródes jáma sun ja ñíbaña eíga lúma láu tabínajan irájü to, ába lariñagun tun.

—Amúriajabei le babúseerun núma, níchugubei bun.

²³ Rúlumuti lerérun tun luágu líchugubei lan furúmieguarügü cátei le tamúriajan lúma tun, gayára lan lamídan lan fulásu le ñí lubei larúeijan tamúriaja. ²⁴ Ába táfuridun, ába tariñagun tun tóguchu.

—¿Cábasan namúriaja lúma?

Ába tariñagun tun.

—Amúriajabei lábulugu Juan le abásteragüdajabei lúma.

²⁵ Ába tebélorun irájü to furése le ñíjin lubeí urúei, ába tariñagun lun.

—Buséntina lun bíchuguni lábulugu Juan le abásteragüdajabei nun lídan ában asíedu guelé guelé.

²⁶ Ába lajírudagun urúei sarágu, quei rúlaali lan lerérun áni agáambagu jáña amísurajoútiña lun, májati lun míchu lubeí lan le tamúriajabei lúma tun.

²⁷ Furése furése, ába louñajan urúei ában súdaara láu dimúrei lun lanügüni lábulugu Juan lun. ²⁸ Ába lídin súdaara ligía furísunrugu, ába ladürürüni lábulugu

Juan, ába lanügüni lídan ában asíedu. Ába líchuguni tun irájü tugúya, ába tíchuguni tun tóguchu.

²⁹ Dan le jagáambunbalin lánigu Juan, ába jayábin lun janügüni lógubu, ába jábununi.

*Leígaqüdüñ Jesúsu seíngü mílu wügüriña
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Lárigiñe jagíribudun láni Jesúsu apóstolugu, ába jóúndaragun lúma, ába jabájüdaguni sun le jadügübei lúma le jarúfudajabei, lun. ³¹ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—Jigoúgu, queímoun weméraagua lídan ában fulásu le mageírawati.

Laríñagubaalin líra ladüga ñíñanu sarágu güriña, jíbiri ñüdüñ, jíbiri ñübin, darí lun madáani lan Jesúsu jáma láni disípulugu ni lun jeígin. ³² Ába jóúdin tídan ába ugúnein lídoun ában fulásu mageírawati. ³³ Sarágu jáña aríjiti jóúdin, dan le jasúbudiruni luágu níjein lan Jesúsu jádan, ába jeíbaagun geyégua láu lagúnu lídaangiñe sun lirájüñü fulásu, ába jachülürün lubáragiñe lachülürün Jesúsu jáu láni disípulugu. ³⁴ Dan le larárirunbei Jesúsu tídaangiñe ugúnein, ába laríjin sarágu güriña jagúrabajañein, ába jagúdemedagun lun ladüga ítara jáña lan quei mudún ja moúniritiña. Ába lagúmeserun arúfudaja sarágu cátei joun. ³⁵ Dan le dárüjiali, ába jayábin láni disípulugu, ába jaríñagun lun.

—Dárüjalitia áni úatiña aganoútiña lídan fulásu le. ³⁶ Oúnaja báña güriña ja lun jóúdin lídoun buri lirájüñü fulásu le yaráfabei lun jagáñijan fein, ladüga úati ni cáta ya lun jeígin.

37 Ába lariñagun Jesúsu.

—Rújuma eígini joun.

Ába jariñagun lun.

—¿Gayáraati funági woúdin agáñija fein joun? Busénwati jamúga lebégi bián-san wéyu wadágimanu lun wabíjini seínsu lun wíchugun fein joun súngubei.

38 Lariñaga Jesúsu joun.

—¿Átiriñoungi fein júma? Jeíba aríjoun.

Dan le jaríjinun, ába jariñagun lun.

—Seíngü fein jáma bián úduraü.

39 Ába lañúuragüdüniña güriǵia sagádirugu. 40 Ába jañúurun san san lúma dimí dimí san, queísi lariñagun joun. 41 Ába lanüǵünun Jesúsu seíngü fein to lújaburugu jáma bián úduraü ja, ába lariǵin siélun, ába leteíngiruni Búngiu tuágu, ába lagúbachagúnun, lárigiñe, ába lamúrusujanun lun líchugunun joun láni disípulugu lun jafánreinjanun jádan güriǵia jagía, fánrein jamáña gíñe bián úduraü jagía jádan súngubei. 42 Joútiña sun jagía químule. 43 Lárigiñe, ába jabuínchagüdün dúusu faníñe láu tífe fein lúma úduraü ígiragúti. 44 Seíngüñanu mílu wügüriña eígitíña, mabájüdünga würiña jáma irájüñü.

Leíbugun Jesúsu ligíbuagu dúna
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ába ládinagüdüniña Jesúsu láni disípulugu tídoun ugúnein lun jánjiñuragun lubá lun jachülürün Betsáida, sun niján lan ayoúragua joun güriǵia. 46 Dan le ñüdüñjaña, ába lídin luágu wübü ayúmuragua lun Búngiu. 47 Dan le lagüñedunbei, lamídaanjaru dúna ugúnein jáu disípulugu,

Jesúsu rugáli lábugua múarugu. ⁴⁸ Ába laríjin luágu jénreenguja lan joun lun jénjunjan ladüga jabárouñein lan garábali. Lubá larúgan, ába lídín Jesúsu jawágun eíbugeina ligíbuagu dúna, lásügürá yebe jáu. ⁴⁹ Dan le jaríjini eíbuga ligíbuagu dúna, ába jarítangun luágu úfiaü lan, ába jagúaragun, ⁵⁰ ladüga sun jagía aríja jamúti, ába janúfudedagun. Ába ladímurejan joun, ába laríñagun.

—¡Ganígi jumá! ¡Manúfude jumá, áu le!

⁵¹ Ába ládínun tídown ugúnein jámoun, ába lagálumadun garábali. Ába laweíridun janígi láu, ⁵² ladüga úagili lan gunfaráanda jamáni miláguru le ladügübei táu fein, luágu gabáfu lan lun sun cátei, derégili jachügü.

*Lareídaguagüdüniña Jesúsu sánditiña Genésaret
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Ába jánjiñuraguni dúna, ába jachülürün Genésaret, ába jagürünun ugúnein láru dúna. ⁵⁴ Quei jaráriragun tídaangiñe ugúnein, ítara jasúbudiruni lílana fulásu luágu Jesúsu lan. ⁵⁵ Ába jeíbaagun lídown sun fulásu aríñaga luágu chülújali lan, ába jagúmeserun gürígia anáaja sánditiña tídan jabárrari le ñíjin lubeí jagáamba luágu níjein lan Jesúsu ñi. ⁵⁶ Súnti fulásu ñíjin lumúti lebélura, ubúrugú yebe, lirájüñü yebe fulásu, áraabu yebe, ába jíchaajoún sánditiña ümada, ába jamúriaajan lúma lun lígiruniña lúnrügü jagúurun sánditiña jagía luágu táru lanáangun. Súnti ja agúurubaña luágu, areídaguatiña.

7

Cátei le adügübalin gürígia lun marúman lan ligíbugiñe Búngiu
(Mt 15.1-20)

¹ Ába jayábin fariséogu jáma jádaangiñe arúfudajatiña lilúrudun Moisés ja ñübinbaña Jerusaléngiñe, luágun Jesúsu. ² Ába jaríjin luágu añájein lan jádaangiñe disípulugu machíbun jamúti jájabu lubá jeígin según jagáburi juríu. ³ (Falá jamuti fariséogu jáma jíbiri juríu binádu jagáburi binádu jagübürigu lun meígin jamá, machíbunga jameí jájabu sarágu weíyaasu. ⁴ Dan le jayábin mágidirugugiñe, meíginbaña magúnfulirunga jagía láu jachíbuni jájabu. Níjein buri gíñe sarágu luwúyerigu igáburi jafálarun, queí buri lachibúniwa wéru, souúderu, bouúlu, asíedu.) ⁵ Ábati jálügüdüni fariséogu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés jagía, Jesúsu.

—¿Cásan uágu mafála jabálin báni disípulugu binádu jagáburi binádu wagübürigu, jeíginbei láu liwíye jájabu?

⁶ Ába loúnabuniña Jesúsu.

—Linárün proféta Isaías, dan le laríñagunbei juágu luágu ámu lan jigáburi lueí le áubei jarúfudagua júngua. Aríñagati.

Gürígia ja, jayumárurügü jíchiga inébesei nun, líña Búngiu,

ánjein tídan janígi, mebéresentiña náu.

⁷ Málati jájuduragun nun, ladüga lé rügüñein jagúmadijan wügüriña jarúfudaja.

⁸ Ába laríñagun Jesúsu.

—Ígira jumáali lagúmadijan Búngiu lun jafálaruni binádu jagáburi binádu gürígia. Iachibúniwa souúdiéru, wéru, lúma cátei líbeina líra. ⁹ ;Maésturugu gíñe buítiña jugúya, ígira jumúti lagúmadijan Búngiu lun jafálaruni binádu jigáburi! ¹⁰ Aríñagatí meja Moisés. “Inébe jamá bagübürigu bun, le anábagubaliña lagübürigu, jilála.” ¹¹ Anjeinti jugúya, aríñagatün luágu gayára lan laríñagun ában gürígia lun lúguchi o tun lúguchu. “Siñáti níderagunibu ladüga sun le nómabei, aríñagaadina luágu lun lan níchuguni lun Búngiu”, ¹² luágu furúmieguarügü lan le aríñaguti ítara, mámaali lan lúnti líderaguniña lagübürigu. ¹³ Láu líra, mebégigüda jumáali lagúmadijan Búngiu lun jafálaruni binádu jigáburi, adüga jugúya sarágu cátei líbeina líra.

¹⁴ Ábaya lagúarun Jesúsu joun gürígia ja ñíbaña, ába laríñagun joun.

—Agáamba jumána, sun jugúya, gunfaráanda jumáname. ¹⁵ Úati ni cáta ebéluruti lídoun gürígia lun laríbadagüdüni ligíbugiñe Búngiu, le áfuridubei tídaangiñe lanígi gürígia, ligía aríbadagüdübalin ligíbugiñe Búngiu. ¹⁶ Jugúya le garígeirugubei lun jagáambun, agáamba jumána.

¹⁷ Dan le lígiruniña Jesúsu gürígia jagía, ába lebélorun múnadoun, ába jálügüdüni láni disípulugu luágu jémpulu le. ¹⁸ Ába laríñagun joun.

—¿Úati lubeí gíñe gunfaráanda jumá? ¿Úati gunfaráanda jumáni luágu sun lan le ebélurubei bougudigiñe lídoun gürígia siñá lan laríbadagüdüni

19 ladüga mebékuti tídon lanígi, lurágeirugun lebékura, nígiñe ábaya láfuridun lídaangiñe?

Láu líra laríñaguña luágu sun lan eíginí, jarúmati.

20 Aríñagati gíñe.

—Le áfuridubei lídaangiñe gürígia, anáti líra, wuríbagüda lumúti, 21 ladüga lídaangiñe gürígia o tídaangiñe lanígi láfurida lagübüri samínaü, adultériu, salúfuri, áfarajaní, 22 íwerujaní, wámajabúni, iyéreejabúni, iyéeni, marícharagun lan íbágari, gimúgaü, marásualugú, anáanguni úngaü, medéraaguaguduni. 23 Sún buri cátei wuríbati le, tídaangiñe lanígi gürígia líabin, ligíati mabuídungadübalin ligíbugiñe Búngiu.

*Ában würi teréncha to afíñeruboun luágu Jesúsu
(Mt 15.21-28)*

24 Ába lídin Jesúsu nígiñe louábawagun Tíro lúma Sidón. Ába lebékuron tídon ában múna áni mabúseerunti yebe lun lasúbudiruni ni ában. Siñáti larámudagun, 25 furése, ába tagáambun ában würi luágu, túguchu ában irájü gawágotu ában espíritu wuríbati. Ába tiábin, ába tájuduragun ligíbugiñe Jesúsu. 26 Würi tugúya, máma juríu, Síro-Feniciána. Ába tamúriajan lúma Jesúsu lun laságaruni espíritu wuríbati le tueí tiraü. 27 Ába laríñagun Jesúsu tun.

—Lúnti níderaguniña numútuniña ja juríu furúmiñe, mabuídunti lun tagídarúniwa fein jaweí isáanigu lun tíchugúniwa joun oúnli.

28 Ába toúnabuni.

—Ánja Nabúreme, oúnli ja lábugiñebaña dábula gayáraati gíñe jeígin tídaangiñe tífe fein to jágujaboun isáanigu.

29 Ábati laríñagun Jesúsu tun.

—Adímurejadibu buídu, gayáraajali bídin, furíja espíritu wuríbati tídaangiñe biraü.

30 Dan le tachülürün múnada, ába tadárirunun irájü tídan gabána, furíjali espíritu wuríbati tídaangiñe.

Lareídaguagüdüni Jesúsu ában magáambaditi, maríñagadi

31 Ába láfuridun Jesúsu loúbawagugiñe Tíro, ába lásügürün Sidóngiñe lúma lídaangiñe buri fulásu lánina Decápolis, ába lachülürün luágun barána Galiléa. 32 Ñi janüga ában wügüri magáambaditi, dagádaga lerérun lun, ába jamúriajan lúma lun líchuguni lújabu luágu lun lareídaguagüdüni. 33 Ába ladíñurun Jesúsu ñígiñe láu jawei güriía, ába ládaruni bián lirájüñü lújabu larígeirugun, ába lásuerun, ába lájurudunun liñeñe láu arürei. 34 Ába laríjin siélun, ába lawáragun, ába laríñagun.

—¡Efata! —míni lan líra. ¡Junrénba!

35 Ába lánjunrenchun larígeirugu magáambaditi ligía, ába tánjingichun liñeñe lun ladímurejan buídu.

36 Ába laríñagun Jesúsu joun lun mabájüdagun jamáni ni ca un, létima laríñagun joun lun mabájüdagun jamáni, ligíatima jabájüdaguni.

37 Ábatí buri laweíridun janígi sarágu, ába jaríñagun.

—Adüga lumúti sun cátei buídu, darí lun lagáambagüdüniña magáambaditiña, adímuregüda láña maríñagaditiña.

8

*Leigagüdün Jesúsu gádürü mílu gürígia
(Mt 15.32-39)*

¹ Lídan dan ligía, ábaya jóúndaragun sarágu gürígia áni úati ni cáta jáma lun jeígin. Ába lagúarun Jesúsu joun láni disípulugu, ába laríñagun joun.

² —Gudémetiña gürígia ja nun ladüga ürüwa wéyu jáu núma ya áni úaali ni cáta jáma lun jeígin.

³ Ánjaña nouñaja águyu meíginga, ladágaruba falálaü jawágu ümada, ladüga añájein jádaangiñe, díseti ñígiñe lumúti jayábin.

⁴ Ába jóunabuni láni disípulugu.

—¿Ída lubáti jeígagüdüniwa ya lídan fulásu le mageírawaguti?

⁵ Ába lálügüdüniña Jesúsu.

—¿Átiriñoun fein júma?

Ába jaríñagun lun.

—Sédü.

⁶ Ába lañúuragüdüniña gürígia múarugu, ába lanügünun sédü fein tugúya lújaburugu, ába líchugun eteíngiruni lun Búngiu. Ába lagúbachagunun, ába lamúrusujanun, ába líchugunun joun láni disípulugu, ába jafánreinjanun jádan gürígia jagía. ⁷ Ñíñanu gíñe átiri jarájüñü úduraü jáma, ába líchugun eteíngiruni jawágu, ába lafánreinragüdüniña. ⁸ Jóútiña sun jagía químule, buíngüdagíña sédü faníñe táu tífe to ígiraguboun. ⁹ Yaráfañanu joun gádürü mílu wügüriña. Ába louñajaniña Jesúsu águyu, ¹⁰ ába ladinun tídoun ugúnein jáma láni disípulugu, ába jóúdin Dalmanutoún.

*Jamúriajan fariséogu miláguru lúma Jesúsu
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)*

¹¹ Ába jayábin fariséogu, ába jagúmeserun asígeneja lúma Jesúsu. Lúnti jaríjin lábun, ába jamúriajan lun larúfudun ában miláguru joun, siélugiñe. ¹² Ába lawáragun Jesúsu weíri, ába laríñagun.

—¿Cásan uágu jamúriaja gürígia ja lánina dan le ában miláguru? Ninárün jáu luágu marúfudúnbei lan miláguru jun.

¹³ Ába lígiruniña Jesúsu, ábaya ládinun tídown ugúnein, ába lídin loubáfurugun dúna.

*Jarúfudajan fariséogu quei ísi
(Mt 16.5-12)*

¹⁴ Bulíei jamútiti disípulugu janügün eígini, ában rügüñoun fein jáma tídan ugúnein. ¹⁵ Ába lewéridiruniña Jesúsu, laríñaga joun.

—Tounigi jumátia lueí jísite fariséogu lúma lísite Heródes.

¹⁶ Ába jaríñagun disípulugu jádaangua.

—Ladügatia meígan wamá fein laríñagubei ítara.

¹⁷ Ába lasúbudiruni Jesúsu jarítangun, ába laríñagun joun.

—¿Ca uágu jaríñaga luágu meígan jumá fein? ¿Úagili gunfaráanda jumá, meféen jugúya? ¿Ítara lidére jichügü? ¹⁸ ¿Maríjintün láu jágu, magáambun jugúya láu jarígeirugu? ¿Marítangun jumáli? ¹⁹ Dan le nafánreinjanbarun seíngü fein jádan seíngü mílu wügüriña, ¿átiriñoun faniñe táu tífe jabúdu?

Ába jaríñagun.

—Dúusu.

20 —Ángi dan le nafánreinjanun sédü fein jádan gádürü mílu, ¿átiriñeingi faníñe buin jabúdun?

Ába jariñagun.

—Sédü.

21 Ába lariñagun joun.

—¿Úagili gunfaráanda jumá luágu máma lan tuágu fein nadímureja?

Lareídaguaquädün Jesúsu ában maríjinti Betsáida

22 Lárigiñe, ába jachülürün Betsáidoun, ába lanügüniwa ában maríjinti lun Jesúsu, ába jayúmuragun lun lun lagúurun luágu. 23 Ítara líña lárügüdüni Jesúsu maríjinti ligía, ába lanügüni bougudín lueí fulásu ligía. Ába lájurudagun arürei luágu lágu, ába líchuguni lújabu luágu, ába lálügüdüni ánjein gayáaraarü lubeí laríjin. 24 Ába laríjin, ába lariñagun.

—Aríja numútiña wügüríña, naríjiniña quei tídibu wéwe, eíbugeina.

25 Ábaya líchuguni Jesúsu lújabu luágu lágu, ába laríjin gürígia ligía láu goúnigi, ába lareídagun, ába laríjini sun cátei furáangu. 26 Ába louñajani Jesúsu águyu, aríñageina lun.

—Mebélurabátia ubúrugun, maríñagunbeíme lun ni ában ñi.

*Lariñaguni Pédro luágu Jesúsu lan Crístubei
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

27 Lárigiñe, ába lídin Jesúsu jáu láni disípulugu lídoun buri lirájüñü fulásu le geyéguabei láu ubúругu Cesaréa le Filípo. Ūmada, ába lálügüdüniña láni disípulugu, lariñaga joun.

—¿Cátanasan jariñagun gürígia?

28 Ába jóunabun.

—Añájein aríñagutiña luágu Juan lan le abásteragüdjabei lan amürü, jíbiri aríñaga proféta Elías ban, añájeingua aríñagutiña luágu ámu lan proféta amürü.

29 Ába laríñagun.

—Ánti jugúya, ¿cátanati lídan jarítangun?

Ába laríñagun Pédro lun.

—Amürü Crístubei, le loúnajabei Búngiu lun lasálbaruniña gürígia lídaangiñe jafígoun.

30 Ába laríñagun Jesúsu joun lun maríñagun jamáni lun ni ában.

*Ladímurejan Jesúsu luágu loúnwen
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

31 Ába lagúmeserun Jesúsu, le Wügüri Garaüwarügüti, arúfudaja joun luágu lúnti lan lasúfurirun sarágu, luágu weíribei lan jíchugun wügüriña weírígutiña lídan jafíñen juríu mebéseni láu, ítara lúba giñe jóuseruni jábutigu fádirigu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés. Aríñagati joun luágu láfarúaba lan jilágubei, áni lásaaruba lan lídaangiñe oúweni lúnya labágaridun luágu lürüwan wéyu.

32 Furáanguti laríñaguni le joun. Ábati lanügüni Pédro Jesúsu ñígiñe, ába lagúmeserun adeínja lun.

33 Ába lagáraragun Jesúsu, ába laríjin jawágun láni disípulugu, ába lébechuni Pédro, ába laríñagun lun.

—¡Díseba nueí, Máfia! Bugúya, masáminaruntibu quei Búngiu, basáminarun quei wügüriña.

34 Ábati lagúarun Jesúsu joun láni disípulugu jáma jíbiri gürígia lun jayárafadun lun, ába laríñagun joun.

—Le busénti lafálarunina, buléileí cáteiñein lan, awándaleí sun luwúyeri asúfuriruni le lúnbei liábin lun nueígiñe queísi lanügüni ában wügüri lugúruwan, falálana. ³⁵ Ladüga le abúseeruti leséfuragun lúngua ya ubouágu leféri-dirubei ibágari le magúmuchaditi, ánjeinti le ánjabei leféri-diruni libágari ya ubouágu nueígiñe, libíjubei ibágari le magúmuchaditi siélu. ³⁶ ¿Cági ju lan lun gürígia lagáñeiruni sun le lánina ubou, leféri-direime lubára siélu? ³⁷ Úati ni cáta lánina ubou le áuti gayára lan lagáñijan gürígia lubára siélu. ³⁸ Le anügüti busíganu nuágu lúma luágu nerérun jagíbugiñe gürígia múaraantiña áni gafígountiña ja, nanügüba giñe busíganu láu, áu le Wügüri Garaüwarügüti, dánme le niábin siélugiñe láu luweírigan Nüguchi, geyégu jáu ánjeligu ja sándubaña.

9

¹ Aríñagati giñe Jesúsú joun.

—Nínárün jáu, luágu añájein lan jádaangiñe ja yábaña guetó, moúnwenbaña darí jaríjini lachülürün larúeijan Búngiu láu ubáfu.

*Lámuñedagun larijín Jesúsú
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Sísi wéyu lárigiñe, ába lanügüni Jesúsú Pédro, Jacóbo, lúma Juan, ába lídin jáu luágu ában wúbü íñuti le ní lumuti gayára lan jábugua jamá, ába lámuñedagun larijín ñi jagíbugiñe. ³ Ába támiridun lanáangun jarú quei jeméreedu, weíríti tíjarun chülü lúmoun úa jamá ni gürígia ubouágu gayáraati jachíbun gamísa lun tájarudun ítara. ⁴ Ába jaríjini

Elías lúma Moisés ayánuja lúma Jesúsu, ⁵ ába lariñagun Pédro lun Jesúsu.

—Maésturu, ¡lidan dan awánja lan ya! Adüga wamá ürüwa dibásein, ában bun, ában lun Moisés, ában lun Elías.

⁶ Lariñagubaa lin líra ladüga janúfude disípulugu, áni ibídiñeti lun Pédro ca lan lariñagubei. ⁷ Ába larárirun ában juánriñu le ñíjin jabeí, ába ladáuragun jáu, ába lagaambúniwa ában umálali lídaangiñe juánriñu ligía le aríñagubei.

—Niján Niraü le jínsiñebei nun, jeíba láu le lubeíbei.

⁸ Lídan óra ligía, dan le jaríjin geyégu ñi, maríjinjaña ámu ñi lueídügüya Jesúsu.

⁹ Dan le arárireina jamá lueígiñe wübü, ába léredun Jesúsu jawágu lun mabájüdagun jamáni le jaríjibeí lun ni ában daríme saráli lídaangiñe ouweni lúnya labágaridun, ligía le Wügüri Garaüwarügüti.

¹⁰ Ligía jareídunbalin jádaangua, álügüdajárügütiña jámagua cátei lán funa ásaarunibeí lídaangiñe ouweni.

¹¹ Ábati jálügüdüni Jesúsu.

—¿Cásan uágu jaríñaga arúfudajatiña lilúrudun Moisés luágu lúnti lan liábin Elías furúmiñe lubáragiñe liábin le Crístubei?

¹² Ába louñabuniña.

—Inárüni le jaríñagubei luágu Elíasba lan ñübin furúmiñe áni laráanserubei lan sun cátei. ¿Cági tariñagubei Lerérun Búngiu nuágu, áu le Wügüri Garaüwarügüti? Aríñagatu luágu nasúfuriruba lan sarágu áni mabájüdünbadina lan. ¹³ Naríñajare jun luágu ñübinjali lan Elías, ába jadügüni gürígia sun le jabúseerunbei láu, quei tariñaguni Lerérun Búngiu luágu ítara lúba lan lasúseredun lun.

Lareídaguagüdüin Jesúsu ában irájü gawáguti espíritu wuríbati

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Lárigiñe, ába jagíribudun le ñíjin jabeí jíbiri disípulugu, ába jaríjin sarágu gürígia geyégu jáu. Ñíñanu gíñe arúfudajatiña lilúrudun Moisés asígeneja jáma. ¹⁵ Dan le jaríjinbalin Jesúsu, ába laweíridun janígi láu jaríjini ñi, ába jeíbaagun abúsura lun. ¹⁶ Ábati lálügüdüniña, laríñaga joun.

—¿Ca uágu jasígeneja jáma?

¹⁷ Ába louñabun ában jádaangiñe ja ñíbaña, ába laríñagun.

—Maésturu, niján niraü nanügün bun, níjein ában espíritu wuríbati luágu, merérunjali ladüga.

¹⁸ Ñí lumuti lárügüdei espíritu wuríbati ligía, lájuchuruni múarugun, ába láfurijan jacútaü liyúmulugugiñe, ába lacünrinjan lári. Ledébiliduñati ítara. Amúriajaadina jáma báni disípulugu lun jaságaruni espíritu wuríbati le lueí, siñá jamuti.

¹⁹ Ába louñabun Jesúsu, ába laríñagun.

—¿Gürígia mafíñeraditiña! ¿Átiribeísan dan lun neréderuni júma lubá gayára lan jafíñerun nuágu? ¿Ídame lagúmucha mafíñeni le jídaanbei? Barüjumei irájü ligía ñájoun.

²⁰ Ába janügüni lun. Dan le laríjinbalin espíritu wuríbati ligía Jesúsu, ába louwejagüdüni irájü ligía, ába leíguadun múarugun, ába lagárabajan, ába láfurijan jacútaü liyúmulugugiñe. ²¹ Ába lálügüdüni Jesúsu lúguchi, ába laríñagun lun.

—¿Átiri dan lueígiñe ítara lan?

Ába laríñagun lúguchi.

—Lúmagiñe ñũraügili. ²² Gíbeeli weíyaasu lájuchuruni espíritu wuríbati ligía wáturugun o dúnarugun lan lún yebe láfaruni jilágubei. Ánjein lubeíti níjein lubeí gayára bumúti adúga, gudéme wamá bun, íderagua báwa.

²³ Ába laríñagun Jesúsu lun.

—¿Ca uágu baríñaga ítara? Inárüni luágu gayára lan nadügüni. Sun cátei gayáraati lun le afíñebeí.

²⁴ Ába lagúaragun lúguchi irájü ligía.

—¡Afíñetina, íderagua bána lúntima nafíñerun!

²⁵ Dan le laríjinbei Jesúsu luágu furésetimájali lan jagíbedun gürígia, ába ladeínjan lun espíritu wuríbati ligía, ába laríñagun.

—Espíritu magáambaditi, maríñagadi, aríñagatina bun lun báfuridun, ígirabeí irájü le áni mebéluradügüyabá lídoun.

²⁶ Ába lagúaragun espíritu, ábaya louwejagüdüni irájü ligía, ába láfuridun, ába leréderun irájü ligía camá jiláli. Sarágu jáña aríñagutiña luágu jilá lan. ²⁷ Ába lárügüdüni Jesúsu lueígiñe lújabu, ába liñúraguni, ába laráramun.

²⁸ Ábati lebélorun Jesúsu múnadoun, ába jálügüdüni láni disípulugu dan le jábuguarügaña lúma, ába jaríñagun lun.

—¿Cásan uágu siñá wabalin espíritu wuríbati ligía aságara?

²⁹ Ába laríñagun joun.

—Ladúga líbe espíritu le, láu rügüñein ayúmuraguni lun Búngiu lúma ayúnaruni gayára lan láfuridun.

Ladímurejaanya Jesúsu luágu loúnwen
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Dan le jóúdin ñígiñe, ába jásügürün Galiléagiñe,
³¹ mabúseeruntiti Jesúsu lun lasúbudirúniwa jalíñañein lan ladüga larúfudajaña lan joun láni disípulugu, aríñageina ligía luágu ledéregerúaba lan, ligía le Wügüri Garaüwarügüti, jájaburugun wügüriña wuríbatíña áni jáfarubei lan jilágubei, ábame lásaarun lídaangiñe oúweni luágu lürüwan wéyu lúnya labágaridun. ³² Úati gunfaráanda jamáni le laríñagubei joun, áni janúfudetiña lun jálügüdüni.

¿Cátima weírigubei?
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Ába jachülürün ubúruugu Capernaúm, múnada, ába lálügüdüniña Jesúsu.

—¿Cásan buga uágu jadímureja le eíbugeina jumá?

³⁴ Ába jeréderun maníñu ladüga ümada adímurejeina jañá buga luágu ca lan jádaangiñe weírigutimaabei. ³⁵ Ábati lañúurun Jesúsu, ába lagúarun joun dúusugubei disípulugu lubádun, ába laríñagun joun.

—Le abúsueruti ligía lan furúmiñeti, lúnti agúmujóuni lan jádan súngubei, lun gíñe lesériwidun joun súngubei.

³⁶ Ába lanügün ában irájü, ába líchuguni jamídaangua, ába lanügüni lújaburugu, ába laríñagun joun.

³⁷ —Gürígia le erésibiruti ában irájü quei le lídan níri, resíbi lumútina, áni máma rügüñein áu lerésibira, resíbi lumúti gíñe Núguchi le oúnajabalina.

*Le mámabei wágani, wámagiñeñein
(Lc 9.49-50; Mt 10.42)*

³⁸ Ába lariñagun Juan lun.

—Maésturu, aríjatiwa ában wügüri aságajati espíritugu wuríbatíña lídan bíri, quei máma lan wámañein, ába wawéridiruni lun madügündügüya láani.

³⁹ Ába lariñagun Jesús.

—Mawéridira jumeí, ladüga úati ni ában le adügüti miláguru lídan níri lun ladímurejan wuríba nuágu. ⁴⁰ Le mámabei wágani, wámagiñeñein.

⁴¹ Ninárün jáu luágu furúmieguarügü lan le íchuguti ában wéru dúna jun lídan níri ladüga láni jumá Crístu, libíjuba afáyeiruajaü buíti.

*Góunigi lueí leíguadúniwa lídoun figóu
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)*

⁴² ‘Furúmieguarügü le afígoungüdüti ában jádaangiñe ja isérigiñabaña lídan jafiñen nuágu, buítimaati jamúga lun lun lágurúniwa baránajoún láu ában oúnwenbun dübü le amúligülei güráñu luágu ligína sügü láu ladügüni cátei líra. ⁴³ Ánjabu lafígoungüda bújabu guánarü, buítimaati jamúga lun báchuguni, ladüga buítimaati jamúga bídin siélun láurügü ában újabu sügü láu jamúga badarún láu biángubei bújabu máfiougatin, ⁴⁴ ní lubei moúnwen jamá jéweraü ja eígibalin jágubu jiláaña, méñeguchadi wátu. ⁴⁵ Ánjabu gíñe lafígoungüda bugúdi guánarü, buítimaati jamúga gíñe lun báchuguni, ladüga buítimaati jamúga bebélurun siélun láu ában ugúdi sügü láu badarún máfiougatin láu biángubei bugúdi, ⁴⁶ le ní lubei moúnwen jamá jéweraü, méñeguchadi ligía wátu. ⁴⁷ Ánjabu

gíñe lafígoungüda bágu, buítimaati lun baságaruni, ladüga buítimaati jamúga bebélurun lídoun larúeijan Búngiu láu ában águu sügü láu jamúga badarún máfiougatin láu biángubei bágu, ⁴⁸ le ñí lubei moúnwen jamá jéweraü, méñeguchadi ligía wátu.

⁴⁹ ‘Sun gürígia ja lánigubaña Búngiu, jouchúaba quei lau wátu geméti jawágu lun jarúmadagüdúniwa, queísigubeirügü líchugúniwa sálu luágu cátei adágaragüdúwati lun Búngiu, arúfuda lámuga luágu jarúma lan, buídu ligía lun lareidúniwa. ⁵⁰ Buíti sálu, ánjein leféridira lubásuan, ¿cábagi un ju lan? Ítara líña lubeíti, awánda jumeí sun ouchúni lubá jarúmadun ligíbugiñe Búngiu, lídan jumá úraguni júmagua.

10

Larúfudajan Jesúsu luágu ígiraguni (Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Ába láfuridun Jesúsu Capernaúmgíñe, ába lídin loubawagun Judéa luma luágun oubaü le ñígíñe lubeí láfuacha wéyu libíti dúna le Jordán. Ábaya joundaragun gürígia le ñí lubei, ábaya larúfudajan joun queíñaja ligáburi. ² Ábati jayábin jádaangiñe fariséogu luágun Jesúsu áluga járügüdúni tidan jasádarán láu jálügüdúni ánjein maríban lubeí lun lafánreinragun wügüri túma lúmari. ³ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—¿Cá mejagi laríñagubei Moisés jun?

⁴ Ába jaríñagun lun.

—Aríñagati Moisés luágu gayára lan tíchugúniwa gárada lánina ígiraguni tun úmari.

⁵ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—Líchugunbaalin Moisés gumádi líra jun ladüga tidére janígi. ⁶ Ánjein méja, dan le ladügünbalin Búngiu sun cátei, “adüga lumútiña wügüri túma würi”. ⁷ “Ligía lígirubei lubeí wügüri lúguchi túma lúguchu lun laganóuniwa túma lúmari, ⁸ ábame jeréderun quei ábanrügü.” Mámaña lubeíti biáma, ábanrügaaña. ⁹ Ligía moún lubei lafánreinraguni wügüri le ladúnraguagüdübei Búngiu.

¹⁰ Dan le múnada jamá, ábaya jálügüdüni disípulugu luágu cátei le, ¹¹ ába laríñagun Jesúsu joun.

—Le ígirutu lúmari, ába lagámaridun ámu, ladügüña adultériu. ¹² Ánjein gíñe tígira würi túmari, ába tagámaridun ámu, tadügüña gíñe adultériu.

*Labíniruniña Jesúsu irájüñü
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Ába janáajan gürígia irájüñü lun Jesúsu lun lagúurun jawágu, ába jagúmeserun disípulugu adeínja joun ja anájabaliña. ¹⁴ Dan le laríjini Jesúsu, magúndaati láu, ába laríñagun joun.

—Ígira jumá lun jayábin irájüñü númoun, mamájara jumá, ladüga ja jarúmabaña afíñe quei irájüñü, jagía lílanabaña larúeijan Búngiu. ¹⁵ Ninárün jáu luágu le lan marúfudunti ában igáburi ünabugubuti queísi ában irájü, siñábei lebélorun lídoun larúeijan Búngiu.

¹⁶ Ába lanügüniña lújaburugu, ába labíniruniña láu lújabu jawágu.

*Ladímurejan ában rísiti lúma Jesúsu
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

17 Dan le lasígirunbalin Jesúsu luweíyasun, ába liábin ában wügüri eíbaagueina lubároun, ába lájuduragun ligíbugiñe, ába lálügüdüni ítara.

—Maésturu buíti, ¿cásan cátei buíti lúnbei nadügüni lun nibíjini ibágari le magúmuchaditi?

18 Ába lariñagun Jesúsu lun.

—¿Ca uágu bariñaga nun “buíti”? Ában rügüñein buíti, Búngiu. 19 Subúditi gumádi bun. “Maganouábá túma ában gámaritu ámu, máfarajabá, míwerujabá, madímurejabá iyéeni luágu ni ában, mayéeda báña gürígia, inébe jamá bagübürigu bun.”

20 Ába lariñagun wügüri ligía.

—Maésturu, gúnfulitina láu sun le lúmagiñe ñúraügidina.

21 Ába lariáguni Jesúsu láu ínsiñeni, ába lariñagun lun.

—Ában cátei mégeibei lun badügüni. beíba, alúgurabeí sun le búmabei, ábame bíchuguni lebégi joun gudémetiña, ábame bibíjin irísini siélu. Ábame bagíribudun, ábame bafálarunina.

22 Dan le lagáambunbalin gürígia le cátei le, ába lírudagun, ába lídin láu íruni ladüga rísiti buídu.

23 Ába larijin Jesúsu geyégu jawágun súnqubei, ába lariñagun joun láni disípulugu.

—¡Jénreenguti lun jebélurun rísitiña lídoun larúeijan Búngiu!

24 Ába laweíridun janígi disípulugu láu le lariñagubei, ábaya lariñagun joun.

—Nirájüñü, jjenreenguti lun jebélurun ja íchubalin jafiñen luágu jarisin lídoun larúeijan Búngiu!
²⁵ Méreenguntimaati lun ában caméyu lun lásügürün lídaangiñe lujúyun ában agúsa sügü láu lebélurun ában rísiti lídoun larúeijan Búngiu.

²⁶ Dan jagáambunbalin cátei le, ába laweíridun janígi, ába jálügüdagun jámagua.

—¿Cáteiti gayáraabei lasálbarun?

²⁷ Ába laráguniña Jesúsu, ába laríñagun joun.

—Siñáti jasálbaragun gürígia jóungua, ánjein Búngiu, gayáraati, ladúga úati ni cáta siñáti lun Búngiu.

²⁸ Ábati laríñagun Pédro.

—Wabúreme, wagía, ígira wamáalitia sún meja le wámabei lun wafálarunibu.

²⁹ Ába laríñagun Jesúsu.

—Nínárün jáu luágu furúmieguaügü lan le ígirutu lúban, o lamúlenu, o líbugañanu, o lítunu, o lúguchi, o lúguchu, o lirájüñü, o lufúlasun nueígiñe o lueígiñe lan ugánu le lánina asálbaruni, ³⁰ lerésibiruba san weíyaasu sügü láu guetó lídan uboú le. múna, amúlenu, íbugañanu, ítunu, úguchurunu, isáanigu, lúma fulásu, láu sun leíbaajoúniwa, resíbi ligíame íbágarí magúmuchaditi siélu. ³¹ Sarágu jáña ja furúmiñetiñábaña guetó, jagíaba agúmujoúni yágüta siélu, áni sarágu ja agúmujoúnibaña, jagíaba furúmiñetiña.

Ladímurejaanya Jesúsu luágu loúnwen

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Luáguñanu ũma lun Jerusaléoun, Jesúsu jabá jabá láni disípulugu, láuñanu luweírin anígi, áni jíbiri gürígia ja afálarubaliña, láuñanu anúfudei. Ábayati

ladíñurun Jesúsu jáu láni dúusu disípulugu jaweí jíbiri gürígia, ába lagúmeserun aríñagei le lúnbei lasúseredun lun joun. ³³ Ába laríñagun joun.

—Quei lubeí jaríjini, luáguñadiwa üma lun Jerusaléoun, le ñíba lubeí nedéregerúa, áu le Wügüri Garaüwarügüti, joun jábutigu jafádirigun juríu lúma joun arúfudajatiña lilúrudun Moisés, ja lúnbaña jasiadirunina lun noúnwen. ³⁴ Ábame jedéregerunina joun ja mámabaña juríu lun jéjerajan náu, jabeíchubadina, jásueragubadina, ábame jáfarunina jilágubei, luágume lürüwan wéyu, ábame násaarun lídaangiñe ouweni lúnya nabágaridun.

*Jamúriajan Jacóbo lúma Juan ában fuleísei
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Ábati jayábin Jacóbo lúma Juan, ja lirájüñü Zebedéo, ába jaríñagun lun Jesúsu.

—Maésturu, buséntiwa lun badügün ában fuleísei woun.

³⁶ Ábati laríñagun joun.

—¿Cági jabúseerubei lun nadügün jun?

³⁷ Ába jaríñagun lun.

—Lun dánme lan barúeijan láu sun buweírigun, lun bañúuragüdüníwa, ában lueígiñe boúnwenren, ában lueígiñe bubaüna.

³⁸ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—Ibídiñeti jun ca lan jamúriajabei. ¿Gayáraabei jawánduni luweírin igárigu le lúnbei nawánduni, gayára ligíame júaradun núma lídan nasúfurirun?

³⁹ Ába jóúnabun.

—Gayára wabeí.

Ába laríñagun joun.

—Lúnti jawánduni igárigu le lúnbei nawánduni, úara jugúyame núma lídan nasúfurirun, ⁴⁰ ánjein lun jañúurun ában lueígiñe noúnwenren, ában lueígiñe nubaña, máma áu lúnbei níchuguni, líchugúba joun ja ubáabaña laráanserei Búngiu.

⁴¹ Dan le jagáambunbalin ja jíbiri díisi disípulugu, ába jagáñidun lúma Jacóbo láu Juan. ⁴² Ába lagúarun Jesúsu joun súngebei lubádun, ába laríñagun joun.

—Quei jasúbudirun, ja agúmadijabaña jádan ja māmabaña juríu, arúfudaguatiña jóungua camá jamuga jabúriña lílana fulásu ligía, játi weínamubaña jádan, arúfuda jamúti jabáfu. ⁴³ Ánjein jídan, máma lúba, le abúseeruti lun weíri lan jídan, lúnti lesériwiduniña jíbiri. ⁴⁴ Furúmieguarügü jídaangiñe le abúseeruti lun ligíaba lan furúmiñeti, lúnti idámuni lan joun jíbiri, ⁴⁵ ítara quei máma lan niábiña, áu le Wügüri Garaüwarügüti, lun nesériwidúniwa, niábiña lun nesériwidun lúma lun níchuguni nibágari lebégame jasálbarun sarágu gürígia.

*Lareídaguagüdüni Jesúsu Bartiméo, le maríjinbei
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Ábati jachülürün Jericó. Dan le áfurideina lan Jesúsu lídaangiñe fulásu ligía jáu láni disípulugu jáma sarágu gürígia, ñíñein ában maríjinti gíríti Bartiméo, liraü Timéo, ñun láru üma amúriaja seínsu.

⁴⁷ Dan le lagáambunbei luágu yaráfaali lan Jesúsu le Nazarétna, ába lagúmeserun maríjinti ligía agúaraja.

—¡Jesúsu, ladügawagun David, gudémená bun!

⁴⁸ Sarágu jáña adeínjatiña lun lun lámanichun, ligíatima lagúaragun.

—¡Ladügawagun David, gudémená bun!

49 Ába leréderagun Jesúsu, ába laríñagun.

—Wájuma lun lun liábin nun.

Ába jagúarun lun maríjinti ligía, ába jaríñagun lun.

—Ragúba gurásu, sarába, lagúajaña bun.

50 Ába lachüürunun labíte, ába ladügün ában chubaü, ába layárafadun lun Jesúsu. 51 Ába lálügüdüni Jesúsu.

—¿Ca babúseerubei nadügün bun?

Ába loúnabun maríjinti ligía.

—Maésturu, buséntina naríjin.

52 Ába laríñagun Jesúsu lun.

—Gayáraati bídin, areídaguaadibu ladüga afíñeedibu nuágu.

Lídan óra ligía, ába gayára lan laríjin maríjinti ligía, ába lídin lárigi Jesúsu.

11

Lebélorun Jesúsu Jerusaléoun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Dan le yaráfaaña lubeí lun Jerusalén, ába jachülürün ligíbugiñe fulásu buri le Betfajé lúma Betánia, le ünabubei libíti wübü le Olívos, ába laríñagun Jesúsu joun biáma jádaangiñe láni disípulugu.

² —Jeíba lídan liraüraü fulásu le wagíbugiñebeí, dánme le jachülürün ñi, jadáriruba ában burígü güráñu le maweinjóungili ni ában weíyaasu. Jafáragadeíme, ábame janügüni ñájoun. ³ Ánjaün álügüdüwa ca lan uágu jadügei le, jaríñagame lun luágu busén láni Jesúsu, luágu láguyugüdübei lan furése.

⁴ Ába jóúdin, ába jadáriruni burígü ligía güráñu lubádu ában béna, bougudi lídan ũma, ába jafáragaduni. ⁵ Ába jaríñagun jádaangiñe ja ñíbaña ũmadarugu joun.

—¿Ca jadügübei? ¿Cáme jafáragadei burígü le?

⁶ Ába jóúnabuniña quei laríñaguni Jesúsu joun, ába jígiruniña lun jóúdin láu. ⁷ Ába janügüni burígü lun Jesúsu, ába jíchugunun jabíte luágu burígü ligía, ába laweínruni Jesúsu. ⁸ Sarágu jáña átulerutu jabíte luágu ũma, jíbiri, ába jánchuján tilímun wéwe, ába jachágajani luágu ũma lubá lásügürün Jesúsu ligíbuagugiñe.

⁹ Ja ubáraübaña jáma ja árigibaña, ába jagúmeserun agúaraja.

¡Glórial! ¡Biníwati wügüri le ñübinbei lídan líri Wabúreme Búngiu!

¹⁰ Biníwati arúeijani le ñübinbei, le lúnbei ítara lan queísi meja larúeijan wáguchi David.

¡Uweíriguni lun Búngiu lídan líñun-ágei siélu!

¹¹ Lárigiñe, ába lebélurun Jesúsu Jerusaléoun, belú ligía témpulurugun, lárigiñe laríjini sun cátei, ába lídin Betánia jáu dúusu disípulugu ladüga dárüjali lan.

*Líñaraguni Jesúsu tídibu ígo to mínboun
(Mt 21.18-19)*

¹² Larúgan, dan le jáfuridunbei Betániagiñe, ába lalámachun Jesúsu. ¹³ Dísegiñe, ába laríjin ában tídibu ígo gabánatu. Ába lídin aríja ánjein gin tubeí, ubánaü rügüñein ladárira tuágu ladüga mámagili lan tidáni ígo. ¹⁴ Ábati laríñagun Jesúsu lun tídibu ígo ligía.

—Magíndadügüyabá.

Ába jagáambuni láni disípulugu.

Larúmadagüdünnun Jesúsu témpulu
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Lárigiñe, ába jachülürün Jerusaléoun, ába lebélorun Jesúsu témpulurugun, ába laságajaniña ja alúgurajabaña jáma ja agáñijabaña ñi. Ába lagárabajani jadábulan ja asáansijabaña seínsu joun gürígia lúma jála ja alúgurajabaña únjun. ¹⁶ Mígirun lumútu témpulu lun ümame. ¹⁷ Ába laríñagun lídan larúfudajan joun.

—Laríñajare Búngiu tídan líburu to Lerérun. “Núban, fulásu le ñí lubei gayára lan jayúmuragun sun gürígia nun, ánjein jugúya, barü jumaaru quei jában jíwerutiña.”

¹⁸ Ába jagáambun jábutigu fádirigu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés luágu le laríñagubei, ába jagúmeserun áluaja ída lúba lan jáfaruni jilágubei, ladüga janúfudetiña lueí, quei sun lan gürígia weíriti janígi luágu le larúfudajabei. ¹⁹ Dan le lagúñedunbei, ába láfuridun Jesúsu fulásurugugiñe.

Tídibu ígo to ásaürüboun
(Mt 21.20-22)

²⁰ Larúgan bináafin, sügüti Jesúsu jáma láni dúusu disípulugu lueígiñe méme üma ligía, ába jaríjinun tídibu ígo saüja lúmagiñe tílagüle. ²¹ Ába larítaguni Pédro, ába laríñagun lun Jesúsu.

—Maésturu, jaríjabá tun tídibu ígo to bíñaraguboun gúñaarü, saüja!

²² Ába laríñagun Jesúsu joun súngubei.

—Afíñe jumá luágu Búngiu. ²³ Ninárün jáu luágu furúmieguarügü lan le aríñaguti lun wübü le.

“Gidába yágiñe, dabúba baránajoun”, ánjein úa lubeí liloúguan afíñeni tídan lanígi áni afíñe ligía luágu lagúnfuliruba lan le laríñagubei, ítara lúba. ²⁴ Ligía naríñagunbei jun luágu sun lan le jamúriajan lúma Búngiu, ánjein afíñe jubeí luágu resíbi jumáli lan, ítara lúba. ²⁵ Dan le jayúmuraguña lan lun Búngiu, ánjein níjein lubeí ladüga ában gürígia jun le mísiñeti jun, ferúduna jumeí lun gíñe ferúduna lánün Júguchi Búngiu le siélubei. ²⁶ Ánjein úa ferúduna jumá, úabei gíñe ferúduna láani Júguchi Búngiu le siélubei jifígoun.

Lugúmadin Jesúsu
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Ába jagíribudun Jerusaléoun. Dan le eíbugeina lubeí Jesúsu témpulurugu, ába jayábin jábutigu fádirigu, arúfudajatiña lilúrudun Moisés, jáma ámu wügüríña ja weírigutiña lídan jafíñen juríu, ²⁸ ába jálügüdüni.

—¿Cáteisan biríchabei lun bádaragun búngua lídoun cátei le tánina témpulu? ¿Ca íchugubalin ubáfu le bun?

²⁹ Ába louñabuniña Jesúsu, aríñageina ligía joun.

—Nálügüdaadün gíñe ában cátei, ánjana jóunaba, naríñagubei jun ca lan áu gumádi nadügei buri cátei le. ³⁰ ¿Ca óunajabalin Juan abásteragüdaja? ¿Búngiu, ódi wügüríña?

³¹ Ába jagúmeserun adímureja jámagua, ába jaríñagun.

—Ánjawa aríñaga luágu Búngiu lan óunajabalin, laríñaguba woun ca lan uágu mafíñerun wabeí lun

Juan. ³² ¿Ódi waríñaguba funági luágu jounajan lan wügüríña?

Lun jamúga jounabun ítara, janúfudetiña jaweí gürígia, ladüga subúdi jamáni sun gürígia luágu proféta lán Juan. ³³ Ábati jariñagun lun Jesúsu.

—Ibidiñeti woun.

Ábati gíñe lariñagun Jesúsu.

—Maríñagun nubeí gíñe jun ca lan áu gumádi nadügei cátei le.

12

Jémpulu jawáguti ñadágimeintiña wuríbatíña (Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Ábati lagúmeserun Jesúsu adímureja joun gürígia ja ñíbaña láu jémpulu, ába lariñagun joun.

—Ñíñein meja ában wügüri, ábunaguti tídibu beíbei lufúlasunrugu. Ába ladügün baríeru láu, adüga ligía ában ágei lun laríbichawagún tíra beíbei lídoun lúma ában wáyelesi lun gayára lan loúnigiruni sun cátei.

Ába lájayajani lichári joun ñadágimeintiña, ába lídin adüga weíyaasu. ² Dan le lachúlürünbei dan lun alúbajani, ába loúnajan ában lumúsun amúriajei lufánran jámagiñe ñadágimeintiña. ³ Ábarüga járügüdüni músu ligía, ába jabúleiseiruni, ába jounajani lárigoún, míchutiña ni cáta lun. ⁴ Ábaya loúnajan labúreme ichári ábanya músu, ába jíchaagun dübü luágu, bougua jameí lábulugu, anába. ⁵ Ábaya loúnajan labúreme ichári ábanya, ába jáfaruni jilágubei. Lárigiñe, ába loúnajan sarágu, ában lárigi ában, buleísei jamáña jíbiri, áfaragua jíbiri jilágubei.

⁶ Níjeinguati ában lun loúnajani, ában liraü jínsiñeti lun buídu, lagúmujoún óra ába loúnajani, ába larítangun luágu inébebei lan joun ladüga liraü lan. ⁷ Ába jariñangun ñadágimeintiña jámagua. “Niján le lúnbei libíjini alágan, wáfaraali jilágubei, wagía lámuga labúriña sun cátei.” ⁸ Ábati járügüdüni, ába jáfaruni jilágubei, ába jaságaruni lúgubu lídaangiñe fulásu ligía.

⁹ Ábati lálügüdajan Jesúsu.

—¿Cábati ladüga labúreme ichári? Liábinme, ábame láfaraguniña ñadágimeintiña jilágubei, ábame líchuguni ichári joun ámu.

¹⁰ ¿Malíjan jumágilisan le tariñagubei Lerérun Búngiu nuágu? Tariñajare. Lé meja dübü le mabúseerun jabeí ábunagutiña, ligíaali furúmiñeti.

¹¹ Wabúreme Búngiu adügübalin lun furúmiñetibeí lan,
áni aríja wamúti quei ában cátei weíriguti.

¹² Ába jabúseerún yebe jadáürüni Jesúsu ladüga jasúbudiruni luágu jawágu lan layúsurei jémpulu le. Quei janúfudebei jaweí gürígia, ába jígiruni lúngua, ába jóúdin.

*Luágu ti lafáyeijoún seínsu lun gumádi
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)*

¹³ Lárigiñe, ába jóúnajoúniwa jádaangiñe fariséogu jáma jádaangiñe lánigu Heródes lúmoun Jesúsu lun jariñagagüdüni som cátei le lúnti gayára lan jíchuguni lidúnrunme. ¹⁴ Ába jayábin, ába jariñangun lun.

—Maésturu, subúditi woun luágu aríñaga báani inárüni, manúfudeiga lueí ni ában ladüga ni cáta

lan luweírigun gürígia bun, áni barúfudajani lémeri Búngiu láu inárüni. Árínagabá ában cátei woun. ¿Búitisan lun lafáyeijoún seínsu lun warúeite le Rómana ódi mabuídunti?

¹⁵ Subúdi lumúti Jesúsu luágu biánguañein lan jagíbu, ába larínagun joun.

—¿Cámesan jíchaajan sádara nubá? Barüjuma ában lídaangiñe seínsu ligía nun, aríja námugei.

¹⁶ Ába janügüni lun. Dan le laríjini, ába lálügüdüniña.

—¿Cági iyáwa lúma íri le luágubei?

Ába jarínagun lun.

—Láni urúei Rómana.

¹⁷ Ába larínagun joun.

—Rújumeiti láni urúei lun urúei, rújumeime láni Búngiu lun Búngiu.

Ába laweíridun janígi láu ligáburi loúnabuniña.

*Álügüdjajani libügürü ásaaruni lídaangiñe oúweni
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Ába jóúdin fiú saduséogu aríjei Jesúsu. Afíñetiña saduséogu luágu úa lan ásaaruni lídaangiñe oúweni. Ába lubeíti jarínagun lun.

¹⁹ —Maésturu, arínagatí meja Moisés luágu ánjein lan oúwe ában wügüri le maríeiti masániguga táu lúmari, lúnti lan lamárieidun lamúlen túma würi to ueíboun louwe, lun gasánigu lan táu lun líbugaña le oúwebei. ²⁰ Níñanu mejati sédü gamúlenuguátiña, le furúmiñeti, ába lamárieidun, ába loúnwen marájüñüga. ²¹ Le jabíaman, ába lamárieidun túma würi tó buga lúmari líbugaña, ába gíñe loúnwen marájüñütiña, ligía méme asúsereda

lúma le jürüwan. ²² Maríeitiña sédügubei jagía túma, úati ni ában garaüti táu. Lagúmujoún óra, ába gíñe toúnwen würi tugúya. ²³ Niján le uágubei wálügüdaja. Dánme le jásaarun jiláaña lídaangiñe ouweni lúnya gabágari jamá, ¿cábagi úmari würi tugúya jádaangiñe sédü gamúlenuguátiña ja, lárigiñe maríei jamá sun jagía túma?

²⁴ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—Bulíeiguatün ladüga libídiñe tuáguti Lerérun Búngiu jun, ni luáguti lubáfu Búngiu. ²⁵ Dánme le jásaarun jiláaña lúnya jabágaridun, ámujalime jabágari, magámaridun jába, míchugun jamáñame jasáanigu lun maríei, queísi magámaridun jamá ánjeligu siélu. ²⁶ Ánjeinti luágu sará jamá jiláaña lúnya jabágaridun, ¿malíjan jumágiru lilíburun Moisés luágu ladímurejan Búngiu lun lídaangiñe ában búbugati durúngu umúti? Laríñajare lun. “Áu Lubúngiutebei Abrahám, Lubúngiute Isáac, Lubúngiute Jacób.” ²⁷ Ítara líña lubeíti, ánjein jamúgati jiláañu jáña wügüriña jagía lun sun dan, maríñagunti jamúga Búngiu luágu Jabúngiute lan, ladüga máma Jabúngiute jiláguaaña Búngiu, Jabúngiute wínwangiña. Ítara líña lubeíti, jugúya weíriti jabúlieidágun.

*Gumádi le weírigutimaabei
(Mt 22.34-40)*

²⁸ Níñein ában jádaangiñe arúfudajatiña lilúrudun Moisés le agáambubalin jadímurejan, queíti subúdi láani luágu oúnaba lániña Jesúsu buídu, ába liábin lubároun, ába lálügüdüni.

—¿Cáteisan lídaangiñe lilúrudun Búngiu weírigutimaabei?

²⁹ Ába laríñagun Jesúsu lun.

—Niján le weírigutimaabei. “Agáamba jumána, jugúya Israelítagu, Wabúreme Búngiu, ligía rügũñein Abúremein. ³⁰ Jínsiñelá lubeíti Babúreme Búngiu bun táu sun banígi, táu sun buwáni, láu sun bisáminan, láu sun bére.” Ligía gumádi le weírigutimaabei, ³¹ áni le libíaman lídan uweíriguni lenége le furúmiñeti. “Jínsiñe jamá bíbirigu bun quei bínsiñegua búngua.” Úati ámu gumádi weíriguti lueí biáma le.

³² Ába laríñagun arúfudajati ligía lun.

—Buíti baríñaguni, maésturu. Binárün luágu ában rügũñein lan Búngiu, luágu úa lan ámu, ³³ áni lúnti jínsiñe lan Búngiu woun táu sun wanígi, láu sun wasáminan, táu sun wawáni, láu sun wére, lun gíñe jínsiñe jamá wíbirigu woun queísi wínsiñegua woúngua. Gebégiti sun líra ligíbugiñe sũgũ láu sun wadágaragüdüñ lun lúma sun cátei le agudúbei luágu latárü.

³⁴ Dánti le lagáambun Jesúsu loúnabun láu lichú áu, ába laríñagun lun.

—Madíseedibu lueí lílana ban larúeiñan Búngiu. Maníjijaña lun jálügüdajan.

¿Ca adügwagun Crístu?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Larúfudajaña Jesúsu témpulurugu, laríñaga.

—¿Ída liñásan jaríñagunbei arúfudajatiña lilúrudun Moisés luágu ladügwagun lan David Crístu? ³⁶ David guánarügü láu lubáfu Sífiri Sándu aríñagati ítara.

Lariñajare Abúremein lun Nabúreme.

“Ñurúba núma lueígiñe noúnwenren daríme níchuguniña báganiñu bújaburugun.”

³⁷ ¿Ída lubáti ladügawagun lan David Crístu ánjein wa lubálin David guánarü Crístu, “Nabúreme”?

Ába jagáambuni bürübünu gürígia jagía láu ugúndani.

Ladárirun Jesúsu jadúnrun arúfudajatiña lilúrudun Moisés

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54, 20.45-47)

³⁸ Ábaja lariñagun Jesúsu joun lídan larúfudajan.

—Toúnigi jumátia jaweí arúfudajatiña lilúrudun Moisés, jínsiñeti joun lun jeíbugun táu anáanguni durúrutu lúma lun labúsurúniwa joun úmada láu sarágu inébesei. ³⁹ Áluaja jamúti jalaü le jála weírigutiña tídan jalígilisin juríu, lúma lubuídun-ágei ubáraü lídan eíginí. ⁴⁰ Gidá jamutu jában würiña ja jiláañña úmari jaweí, lúnti jadáuragun láu sun líra, ába jadügün afúrieiduni le migínaguti. Weíribei jasúfurirun luágu sun le jadügübei.

Tedéweejan fugiábu würi to jiláali túmari, lun Búngiu

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Luágu ában wéyu, ñun líña Jesúsu témpulurugu tigíbugiñe gáfu to lágei seínsu, aríaguei jíchaajan gürígia seínsu tídown. Gíbetiña rísitiña íchugutiña sarágu seínsu. ⁴² Ligía tiábin ában fugiábu würi to jiláali túmari, ába tíchugun bián gáwanün tídown gáfu tugúya. ⁴³ Ába lagúarun Jesúsu joun láni disípulugu lubádun, ába lariñagun joun.

—Nínárün jáu luágu gíbetima lan tíchugun würi to sügü jáu sun ja íchugubaña seínsu tídoun gáfu to, ⁴⁴ ladüga sun jagía, lídaangiñe le ígiragubei jáma jíhiga, ánjour tugúya, láu tugúdemegun rütumuti sun lé túmabei lun tawínwandun.

13

Laríñagun Jesúsu luágu tagünrinchawagúba lan témpulu

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Dan le láfuriduña lan Jesúsu témpulurugugiñe, ába laríñagun ában jádaangiñe láni disípulugu lun.

—¡Maésturu, aríjabá tun tubuídun watémpulun lúma buri dúbü le áubei tadügüwa! ¡Máma tanárimé buri!

² Ába loúnabuni Jesúsu.

—¿Ariágu jíña tun tanárimé témpulu to? Merédebeítia ni ában dúbü ligíbuagu ában, lagünrinchaguba sun le.

Seíni buri lubáragiñe lagúmuchun ubou

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24, 17.22-24)

³ Ábati jóudin luágu wübü le gíríbei Olívos le tigíbugiñebei témpulu. Dánti le ñun líña lan Jesúsu ñi, ába jayábin Pédro, Jacóbo, Juan lúma Andrés, ába jaríñagun lun, jagíaguarügü.

⁴ —Buséntiwa lun baríñaguni woun ídame lan lasúsereda sun le tun témpulu to. ¿Cábasan seíni luágu chülújali lan dan lun lagúnfulirun sún buri cátei le?

⁵ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—Toúnigi jumá, mayéedagualaün ni ában,
 6 ladüga sarágujaba ñübintiña, jaríñagame. “Áu Crístubei”, áni sarágujaba jayéedun.

7 Jugúya, dánme le jagáambuni lamúri wuríbu yaráfa jun lúma ugánu luágutí buri wuríbu díseti jueí, manúfudedagua jumá, ladüga ñíbei wuríbu súnwandan, mámagili lagúmuchun ubouú líra.
 8 Lageíndaguba ában fulásu lúma ában, awúribuja ligíame ában ageíraü lúma ámu. Ñíbei járabaganáli lídan sarágu fulásu, ilámaü, chagáguaü, áni súnme buri cátei le, lagúmesejarügügilime le lúnbei lasúfurirúniwa.

9 ‘Toúnigigua jumá júngua ladüga jedéregerúaba lun lúrudu, ábame jabúleiseirunün tídan buri jalígilisin juríu, janügüba lun jagúseragüdüniwa jagíbugiñe gumádimatiña lúma jagíbugiñe urúeigu, nueígiñe, ítara lúba gayára lan jadímurejan nuágu, jagíbugiñe. 10 Lubáragiñe lagúmuchun ubouú, lapúrichijouba ugánu luáguti asálbaruni lídan sun fulásu. 11 Dánmeti le janügüniwa lun jedéregerúniwa joun lúrudugu, magíbedalá jarítangun luágu cába lan jaríñaga, masáminaragubei jumeí. Aríñaga jumeí le laríñangun Búngiu jun lídan óra ligía, ladüga mámaba jugúya adímureja, Sífiri Sándu, ligíaba adímureja. 12 Jedéregerubaña wügüriña jamúlenu jáma jábugaña lun jáfarúniwa jilágubei, deréga jamáñame agübürigu jasáanigu, jagáraabaguba isáanigu jawágun jagübürigu lun jedéregerúniwa lun jáfaruniwa jilágubei. 13 Jiyéereguduba lun sun ubouú nueígiñe, le asígiruti úaragu darí lúmoun lagúmujoún, lasálbaruba.

14 ‘Abürüjati proféta Daniél luágu cátei iyéereguti

le gagünrinchaguagüdadibei, dánme le jaríjini cátei ligía le ñi lubei moun lan lun ñi lan — le alíjabei, gunfaráandalá —jámétia Judéabaña, lúntimétia janúrajan luágun wübü. ¹⁵ Le gürígia le bougudibei, mebélura látia múnadoun aságara ni cáta, ¹⁶ le áraabubei, magíribudalá águyu ni anügoun lanáangun. ¹⁷ Fugiábugume würíña ja dageínatiña lídoun wéyu ligía jáma ja garájüñütiña ja gurágiña. ¹⁸ Amúriaja jumá lúma Búngiu lun máma lan lídan lidáani lidíliga jeíbaagua, ¹⁹ ladüga lidáanibei asúfuriruni quei le masúseredungili lúmagiñe ladügüni Búngiu ubouú, masúseredundügüyaalime giñe lárigiñe. ²⁰ Ánjein jamúga madúraagun lánme Jabúreme Búngiu dan ligía, úabei jamúga ni ában eséfuruti, ladúraagubei luágu jínsiñe lánigu lun, ja anúadaja láañabaña.

²¹ ‘Ánjeinti aríñawagua jun. “Aríja jumá, niján Crístubei”, o “Nirán”, mafíñera jumá, ²² ladüga jayábiba eyéejatiña aríñaga jawougua luágu Crístu lan jagía, jíbiri, aríñaga jagíame luágu profétagu jamá, áni jayéeni. Jadügüba seíni lúma miláguru lun jayéedaguniña ásta ja anúadaja láañabaña Búngiu ánjein gayára. ²³ Aráanseñu jumá, rúnaadün luágun jugúdi.

*Ída lúba lan ligáburi lagíribudun Crístu ubouúagun
(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)*

²⁴ ‘Lídounme wéyu ligía, lárigiñeme dan ligía le lánina asúfuriruni, ábame labúrigadun wéyu, marúnidunjálime játi. ²⁵ Jeíguaduba warúguma siélugiñe, ábame ladádagarun sun siélu. ²⁶ Ábameti narijiniwa, áu le Wügüri Garaüwarügüti,

niábin lídan juánriñu láu oúnwenbun ubáfu lúma uweírighuni,²⁷ ábame noúnajaniña ánjeligu oúndaraña sun ja nanúadajabaña lídaangiñe gádürü larígei ubouú, lúmangiñe lidíse-ágei ubouú dari lúmoun lidíse-ágei siélu.

²⁸ ‘Gunfaráanda jumeí jémpulu le tuáguti tídibu ígo. Dan le ñulúgili tilímun, ába labouúchun tubána, subúdi jumúti luágu níteeli lan lidáani lubáchouga.

²⁹ Ítara meme, dánme giñe jaríjini sún buri cátei le, subúdi jumeí luágu yaráfaali lan niábin. ³⁰ Ninárün jáu, luágu lagünrinchawagúba lan sun ubúrugu le Jerusalén lubáragiñe jóúwegun gürígia ja lánina dan le. ³¹ Lagúmuchaguba siélu lúma ubouú, ánjein nerérun, merédebei magúnfulirunga.

³² ‘Ánjeinti wéyu lúma óra le lúnbei lasúseredun sun cátei le, ibídiñeti ni ca un, ni joun láni Búngiu ánjeligu ja siélubaña, ni lun Liraü, Búngiu rügüñein le Úguchili asúbudirei.

³³ Lúnti lubeíti agágudúañu jumá, aríaaja, ayúmuragua lun Búngiu, ladüga ibídiñeti jun ídame lan lachülüra óra ligía. ³⁴ Ítara lúba quei ában wügüri le ñüdüñbei luágu ában weíyaasu díse, lubáragiñe láfuridun lúbiñegiñe, ába líchuguni sun cátei jájaburugun lumúsuniña áni ru ligía jawádigimari, aríñaga ligía lun le luágubei béna lun loúnigirun. ³⁵ Áu queísi tabúreme múna tugúya, furésebei nagíribudun. Agágudúañu jumá lubeíti, ladüga ibídiñeti jun cába lan óra nachülüra, ánjein gúñounba lubeí lúmoun áriebuba lan, o lubá lan larúgan o bináafin lan, ³⁶ ñübindügü níñein sódini, ábame nadárirunün arúmuga. ³⁷ Le naríñagubei jun aríñaga numúti joun súngubei. Agágudúañu jumá.

14

Lalédawagúniwa lubá Jesúsu

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Bián rügáli wéyu lubá fédu le arítaguagülei luágu meja dan le lásügürünbei láni Búngiu ánjeli áfaraguáña jarájüñü Ejípton, máfarawaguntiña jarájüñü Israelítagu, lidáani gíñe fédu le ñí lubei teigúa fein to magánatu ísi. Ábanti jáluajan jábutigu fádirigu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés ída lúba lan járügüdüni Jesúsu láu eyéerawaguni lun jáfaruni jilágubei. ² Ába jaríñagun.

—Márügüda wameí fédurugu lueí jafúudun gürígia.

Tájurudaguni ában würi Jesúsu

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Betániañein Jesúsu lúbiñe Simón lé meja gawágubei gumeín luágu lúra, dánti le ñun líña lan luágu dábula, ába tiábin ában würi láu ában budeín buin láu ibíñei le jémeti, le séruti. Ába tájalachuni ligíina budeín, ába téseruni ibíñei lábulugun Jesúsu.

⁴ Ába jagañidun jádaangiñe ja ñíbaña, ába jaríñagun jámagua.

—¿Cámesan leféridirúa ibíñei jémeti le?

⁵ Gayáraati jamúgagu lalúgurun luágu sügü láu lebégi ában irúmu wadágimanu, lun jíderawagún gudémetiña.

Ába jébechunun, ⁶ ába laríñagun Jesúsu.

—Ígira jumouún. ¿Ca uágu jañáwuriya tun? Ában cátei buíti le tadügübei nun. ⁷ Súnwandan ñíbaña lan gudémetiña júma lun jíderaguniña dan le jabúseerun, ánjein áu, mámaba súnwandan júma nan. ⁸ Adüga

táali würi to le tíaraabei, jurúguaaru ibíñei luágu núgubu lubá nábulanajoún, ⁹ áni ninárün jáu luágu lídan lan furúmieguaarügü fulásu lídan sun uboú le ñí lumuti lapúrichijoúa ugánu le lánina asálbaruni labájüdawagúba gíñe le tadügübei würi to lun jarítangun tuágu.

Lalúguruni Júdas Jesúsu
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Ábati lídin Júdas Iscarióte, le ában jádaangiñe dúusu láni Jesúsu disípulugu, adímureja jáma jábutigu fádirigu lun ladügün darádu jáma lun ledéregeruni Jesúsu joun. ¹¹ Dan le jagáambubalin, ába jagúndaaragun, ába jaríñagun lun luágu jíchuguba lan seínsu lun. Ába lagúmeserun Júdas áluaja ída lúba lan ledéregeruni Jesúsu joun.

Lagúmujoún leígin Jesúsu jáma lánigu
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30, 1 Co 11.23-26)

¹² Le furúmiñeti wéyu lídan fédu le ñí lubei teigúa fein to magánatu ísi, luwéyuri lafarún mudún le lánina fédu le páscua, ába jálügüdüni disípulugu Jesúsu.

—¿Jalíagi babúseera lun woúdin aráansera wabárua lun weígini eígini le lánina fédu?

¹³ Ába loúnajan biáma jádaangiñe láni disípulugu, ába laríñagun joun lubáragiñe joúdin.

—Jeíba ubúругu, jadúnraguba lúma ában wügüri ñi táu ában dináa láu dúna, ¹⁴ jídinme lárigi le ñíjin lumúti lebélura, ábame jaríñagun lun tabúreme múna. “Ítara líña maésturu, ¿jagoún nege rúmu to lúnboun ñi lan leígei eígini le lánina fédu jáu láni

disípulugu?” ¹⁵ Ábame larúfudun ában rúmu weírítu jun, touúgiñegua múna, to aráanseñu tíña, ábameti jaráanseruni eígini woun ñi.

¹⁶ Ába jáfuridun disípulugu, ába jachúlürün ubúrugin, ába jadáriruni súngubei quei laríñaguni Jesúsu joun, ába jaráanseruni eígini lánina fédu ñi.

¹⁷ Dan le lagúñedunbei, ába lachúlürün Jesúsu jáu dúusu disípulugu. ¹⁸ Dánti le luágu jamá dábula eíga, ába laríñagun joun.

—Nínárün jáu luágu lalúgurubadina lan ában jídaangiñe le eígibeí núma.

¹⁹ Ábati jajírudagin, ába jagúmeserun álügüdagei ában ában.

—¿Áu funásan?

²⁰ Ába laríñagun Jesúsu joun.

—Ában jídaangiñe jugúya dúusu le éderutu leígan fein lídan asíedu. ²¹ Anángüraadina lubeíti, áu le Wügüri Garaüwarügüti, luágu üma le uágubei tariñaga Lerérun Búngiu, áni ¡fugiábutia wügüri le alúgurutina! Buítimaati jamúga lun wügüri ligía lun magüriajóuniwa lan.

²² Dan le añája lubeí eíga, ába lanügünun Jesúsu jeígan fein lújaburugu, ába leteíngiruni Búngiu tuágu, lárigiñe lagúbachagunun ába líchugunun joun, ába laríñagun joun.

—Jóujuma, núgubu le.

²³ Lárigiñe, ába lanügün ában wéru táu diweín lújaburugu, lárigiñe leteíngiruni Búngiu tuágu, ába líchugunun joun, ába játun sun jagía tídaangiñe diweín tugúya. ²⁴ Ába laríñagun joun.

—Níta le, le añúuragüdübalin iséri darádu, le gíñe áwiyurúabei joun sarágu gürígia lun ferúdnawa lan

jafígoun. ²⁵ Ninárün jáu luágu mátundügüyaadina lan diweín daríme wéyu le lúnbei nátunun iséri tuwúyeri diweín lídan larúeijan Búngiu siélu.

*Laríñaguni Jesúsu luágu leyéedaguba lan Pédro láu
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

²⁶ Lásun jerémujani urému luágu Búngiu, ába jóudin luágun wübü le gírubei Olívos. ²⁷ Ábati laríñagun Jesúsu joun.

—Sun jugúya janúrajaba, ígira jumáname áriebu le, ladüga taríñajare Lerérun Búngiu. “Náfarubei jóuniri mudún jilágubei, ábame jeréderun mudún chagágu.” ²⁸ Lárigiñeme násaarun lídaangiñe ouweni lúnya nabágaridun, nídiba Galiléa jubáragiñe.

²⁹ Ábati laríñagun Pédro lun.

—Gayáraati jígirunibu sun ja, nugúya, mígirun nubádibu.

³⁰ Ába laríñagun Jesúsu lun.

—Ninárün báu, áriebu meme le, lubáragiñe layúgurujan gáyu bián weíyaasu, ürüwaalime weíyaasu baríñagun luágu ibídiñe nan bun.

³¹ Ába laríñagun.

—Ni ánjein lun lubeí noúnwen búma, maríñagubadina luágu ibídiñe ban nun.

Ligía méme gíñe jaríñaga súngubei.

*Layúmuragun Jesúsu lun Búngiu, Getsemani
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)*

³² Ábati jachülürün lídoun ában fulásu gíríti Getsemani, ába laríñagun Jesúsu joun láni disípulugu,

—Ñurújuma ya, neíbuga ayúmuragua lun Búngiu.

³³ Ába lanügüniña Pédro, Jacóbo, lúma Juan lúmagua. Ába ladíjeridun larítangun buídu, sandí ligía ában igárigu weíriti tídan lanígi. ³⁴ Ába laríñagun.

—Sandítina ában íruni weíriti le lánina ouweni tídan nuwáni. Reidei jumá ya, áni agágudúañu jumá.

³⁵ Ábati lídin Jesúsu lubáruaguouín mémeraü, ába labúluchagun múarugun, ába lamúriajan lúma Búngiu ánjein gayára lubei masúfurirun láani le lúnbei lasúseredun lun lídan óra ligía. ³⁶ Ába laríñagun lídan layúmuragun.

—Núguchi, gayára bumúti sun cátei, séfu bána luei nasúfuriruni cátei le, máma quei nabúseerun, quei babúseerun.

³⁷ Ába lídin, ába ladáriruniña disípulugu arúmuga, ába laríñagun lun Pédro.

—Simón, ¿barúmuguñasan? ¿Siñátísan buga beréderun ni ában óra agágudúañu? ³⁸ Agágudúañu jumá, ayúmuragua jugúyame luei jeíguadun lídoun ínchajoúni lun jeféridiruni jafíñen nuágu. Inárüni luágu benéfa lan jáni espíritu lun le buídubei, ánjein júgubu, débiliti.

³⁹ Ábaya lídin ayúmuragua lun Búngiu, aríñageinaleí méme dimúrei le laríñagubei furúmiñe. ⁴⁰ Dánya lagíribudun, ábaya ladáriruniña arúmuga ladüga luweirin lidábu jágu. Ibídiñetiti joun cába lan jounabagüle lun. ⁴¹ Ábaya lídin lürüwan weíyaasu, ába laríñagun joun.

—¿Jarúmuguña mémesan, eméragua jugúya? Buídürügaali, chülüja óra lun nedéregerúniwa, áu le Wügüri Garaüwarügüti, jájaburugun

gafíngountiña. ⁴² Sarájuma, queímoun, níteeli le lúnbei ledéregerunina.

Janüguni Jesúsu adáüra

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ Ñígili Jesúsu adímureja, ligía lachülürün Júdas, le ában jádaangiñe dúusu disípulugu, liábin jáu sarágu mútu táu efeín lúma wéwe. Jounajan jábutigu fádirigu, arúfudajatiña lilúrudun Moisés, jáma ámu wügüriña weírigutiña lídan jafíñen juríu.

⁴⁴ Aríñagalíti buga Júdas joun ítara.

—Le wügüri le nachúurun, ligía, ábame járügüdüni, ábame janüguni, jounigireime buídu.

⁴⁵ Ítara líña lubeíti, dan le lachülürünbei, ába layarafadun Júdas lun Jesúsu, ába laríñagun lun.

—Maésturu.

Ába lachúuruni. ⁴⁶ Ábati járügüdüni Jesúsu, ába janüguni adaürüwa.

⁴⁷ Ñíñein ában jádaangiñe ja ñíbaña, ába láluguchunun lefeínte, ába líbuguni ában larígei lumúsun fádiri le íñutimaabei. ⁴⁸ Ábati laríñagun Jesúsu joun mútu jagía.

—¿Jiábin táu efeín lúma wéwe lun janügunina adáüra, camá jamuga jíwerutina? ⁴⁹ Ságüñaja wéyu júma nan témpulurugu arúfudaja jun, madaü jumútina. Wel, lasúseredunbei le lun lagúnfulirun Lerérun Búngiu.

⁵⁰ Ábati jígiruni sun disípulugu Jesúsu lábugua, ába janúrajan.

Wügüri ñüraügili le anúrajabei

⁵¹ Ñíñein ában wügüri ñüraügili afálaruti Jesúsu, darúgu lougua táurügü ában sídi, ában járügüdüni.

52 Ába lasáfarun jaweí, ába leíbbáagun surúsu, ígira sídi.

Jesúsu ligíbugiñe líñun-ágei lúrudu

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Ábati janügüni Jesúsu ligíbugiñoun fádiri le íñutimaabei, ába jóúndaragun sun jábutigu fádirigu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés, jáma ámu wügüríña ja weírigutiña lídan jafíñen juríu. 54 Ábati lafálaruni Pédro Jesúsu dísegiñe chülü tübürürürugun lúban fádiri le íñutimaabei, ába leréderun ñun jáma oúnigirutiña témpulu abácharagua larügürügü wátu.

55 Jáluajati jábutigu fádirigu lúma sun líñun-ágei lúrudu lidúnrun Jesúsu lun gayáraabei lan jasíadiruni lun láfarúniwa jilágubei, madáritiña lidúnrun.

56 Sarágu jáña yebe adímurejatiña iyéeni luágu, múaradúntiña láu le jaríñagubei. 57 Ñíñanu yéetiña ásaarutiña aríñaga.

58—Agáambatiwalariñagun. “Nagünrinchaguboun témpulu to, to jadügüboun wügüríña, ábame naráramagüdün ában témpulu lídan ürüwa wéyu to máma jadüga wügüríña.”

59 Ni ítara, múaradúntiña láu le jaríñagubei.

60 Ábati lásaarun fádiri le íñutimaabei jádaangiñe sun jagía, ába lariñagun lun Jesúsu.

—¿Moúnabuntíbusan ni cáta? ¿Cáteisan le, le jaríñagubei buágu?

61 Ába leréderun Jesúsu maníñu, moúnabunga ni cáta. Ábaya lálügüdüni fádiri íñutimaati.

—¿Amürüsan Crístubei le Liraü Búngiu, le lúnbei lasálbaruniña gürígia lídaangiñe jafígoun?

⁶² Ába laríñagun Jesúsu lun.

—Ánja, áu. Áni jugúya, jaríjubadina, áu le Wügüri Garaüwarügüti, ñun lueígiñe loúnwenren Súnti Gabáfu, aríja jumeíme niábin lídan juánriñu siéluigiñe.

⁶³ Ábati lajeíridagunun fádiri íñutimaati lanáangun, le ligáñi, ába laríñagun.

—¿Ca ámu wabúseerubei lun líchugun fe luágu guetó? ⁶⁴ Agáamba jumúti lanábaguni Búngiu láu lerérun. ¿Ída líña jaríjin lun líra?

Ába jabúdujan súngubei lun láfarúniwa jilágubei.

⁶⁵ Ábatí buri jagúmeserun jíbiri ásueraguei, adáuragua láu ligíbu, abúleiseirei, jaríñagati.

—¡Aríñaga beígia cátei lan áfarubalibu!

Ába buri jagáyuajan súdeara luágu.

*Laríñagun Pédro luágu ibídiñe lan Jesúsu lun
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶ Ñíñein Pédro bürürüru, ligía tiábin ában lumúsun fádiri le íñutimaabei. ⁶⁷ Dan le taríjini abácharagua larügürügü wátu, ába taríaguni, ába taríñagun lun.

—¿Ma giñe buga lúmañadibu Jesúsu le Nazarétna?

⁶⁸ Ába leyéedagun Pédro, laríñaga.

—Ibídiñeti gürígia ligía nun, ibídiñegubeíti nun ca lan uágu badímureja.

Ába lígiruni fulásu le ñí lubei labácharagua lun yaráfa lan lun lebéneri baríeru, ábati layúgurujan

ában gáyu. ⁶⁹ Ábaya taríjini músu tugúya, ába taríñagun joun ja ñíbaña.

—Ába giñétia jádaangiñe lánigu Jesúsu le.

⁷⁰ Ábaya leyéedagun. Murúsun óra lueígiñe, ábaya jaríñagun ja ñíbaña lun Pédro.

—Inárüni, amürü ában jádaangiñe, ladüga Galiléana amürü, ítara líña badímurejan quei jagía.

⁷¹ Ába líñaragun Pédro lúngua ánjein máma lubeí inárüni le laríñagubei. Ábaya laríñagun.

—Ibidiñeti gürígia le uágubei jadímureja nun.

⁷² Lídan óra ligía, ába layúgurujan gáyu libíaman weíyaasu. Ábati larítagun Pédro luágu le laríñagubei buga Jesúsu lun. “Lubáragiñe layúgurujan gáyu bián weíyaasu, beyéedaguba náu ürüwa weíyaasu.” Dánti le larítagun luágu, ába layájun.

15

Jesúsu ligíbugiñe Piláto

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Larúgan bináafin, ába jóundaragun jábutigu fádirigu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés, jáma ámu wügüríña ja weírigutiña lídan jafíñen juríu lúma sun líbiri líñun-ágei lúrudu, aríja cába lan jadüga lun lasíadirúniwa Jesúsu. Ába janügüni gürágu, ába jedéregeruni lun Pilato. ² Ába lálügüdüni Piláto Jesúsu.

—¿Amürü Jarúeitebei Juríu?

Ába loúnabun Jesúsu.

—Ánja, ítara líña quei baríñaguni.

³ Ába buríti jíchugun jábutigu fádirigu sarágu lidúnrun. ⁴ Ábayati lálügüdüni Piláto, ába lariñagun lun.

—¿Moúnabuntibusan ni cáta? ¿Aríjabá átiriñein lan bidúnrun íchuguti?

⁵ Moúnabun mémeti Jesúsu ni cáta, ába laweíridun lanígi Piláto láu líra.

*Lasíadirúniwa Jesúsu lun ouweni
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)*

⁶ Jécutiti Piláto ígiragüda ában adaürüti ságü fédu le lánina páscua, le jamúriajan gürígia jádaangiñe adaürütiña. ⁷ Níñeinti ában adaürüti gíríti Barabási úara jáma ámu ja áfarajabaña gürígia jilágubei lídan iñúraguni luágu gumádi. ⁸ Ábati jayábin gürígia, ába jariñagun lun Piláto lun ladügüni queñaja ladüga. ⁹ Ába lálügüdüniña.

—¿Buséntün lun nígiragüdüni Jarúeite Juríu?

¹⁰ Lariñagubaa lin Piláto líra ladüga busén lán yebe lígiragüdüni Jesúsu, subúdi lumúti luágu ladüga lan gimúgaü jedéregerei jábutigu fádirigu. ¹¹ Fúgüda jamáña jábutigu fádirigu gürígia, jariñaga joun lun jamúriajan lun lígiragüdüni Barabási, máma Jesúsu. ¹² Ábati lariñagun Piláto.

—¿Cáti jabúseerubei nadügün láu le uágubei jariñaga Jarúeite Juríu?

¹³ Ába jagúaragun.

—¡Dáguabeí luágu gurúwa!

¹⁴ Ába lariñagun Piláto joun.

—¿Cáti wuríbati ladügübei?

Ábaya jagúaragun.

—¡Dáguabeí luágu gurúwa!

¹⁵ Queíti busúen lan Piláto leréderun buídu jáma gürígia, ába lígiragüdüni Barabási, lárigiñeti loúnajan abeíchei Jesúsu, ába ledéregeruni lun ládarawagún luágu gurúwa.

¹⁶ Ábati janügüni súaara lídoun түbürürü lúban urúei, ába jóúndarúniwa sun súaara. ¹⁷ Ába jadáüraguagüdüni táu ában anáanguni funátu, ába jadügün ában rídi láuti jíyu, ába jíchuguni leréberugu.

¹⁸ Ába jagúmeserun agúaraja lun.

—¡Gabágarilá Jarúeite Jurú!

¹⁹ Ába jagáyuajan lábulugun láu ában wéwe, ába jásuereguni, ába jájuduragun abúsura lun. ²⁰ Lárigiñe jéjerajan láu ítara, ába jarágachunun anáanguni to jadáürüboun luágu lueí, ába jadáürünun lanáangun luágu. Ába jaságaruni lun jádaraguni luágu gurúwa.

Ládarawagún Jesúsu luágu gurúwa

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Ñíñein ában wügüri Cirénena, gíríti Simón, lúguchi Alejandro lúma Rúfo, liábiña áraabugiñe, dan le lásügürün ñígiñe, ába jafósuruni lun lanügüni lugúruwan Jesúsu.

²² Ába janügüni Jesúsu lídoun ában fulásu gíríti Gólgota, míni lan líra, Lufúlasun Lábu Ichügü. ²³ Ába jíchugun diweín láu ában luwúyeri árani gíríti mírra tídoun lun, mátun lumútu. ²⁴ Ábati jádaraguni luágu gurúwa, ába jájurerun súaara ubúnuruni lun jaríjin cába lan jádaangiñe erédera táu lanáangun.

²⁵ Ladaünrún néfu bináafin, ligía jádaraguni luágu gurúwa. ²⁶ Ába labürüdüniwa lidúnrun ñi. “Jarúeite Jurú.” ²⁷ Dáguatiña gíñe bián jíwerutiña luágu gurúwa úara lúma, ában lueígiñe loúnwenren,

ában lueígiñe lubaúna. ²⁸ Láu líra lagúnfulira le tariñagubei Lerérun Búngiu. “Abájüdúwati jáma wuríbatíña.”

²⁹ Dan le buríti jásügürün güriña, ába jájinjani jachügü láu, ába janábuni, jariñaga.

—¡Bugúya le aríñagubei luágu fíbounme lan témpulu, ábaya lánme baráramagüdünun lídan ürüwa wéyu, ³⁰ séfuguabá búngua, raríba lueígiñe gurúwa!

³¹ Ába giñe jéjerajan jábutigu fádirigu jáma arúfudajatiña lilúrudun Moisés láu, ába jariñagun jámagua.

—¡Séfuti ámu, ánjein ligía, siñáti leséfuragun lúngua! ³² ¡Raríla Crístu, Jarúeite Israelítagu, lueígiñe gurúwa guetó wagíbugiñe, afíñe wamámuga luágu!

Ja dáwaguñubaña luágu gurúwa úara lúma, anába jamúti giñe.

Loúnwen Jesúsu

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Amídirugu, ába labúrigadun sun ubouú darí ladaúnrun ürüwa rábounwéyu. ³⁴ Ligía lagúaragun Jesúsu.

—Eloí, Eloí, ¿láma sabáctani? —míni lan líra. Nubúngiute, Nubúngiute, ¿cásan uágu bígirana?

³⁵ Níñanu jádaangiñe ja ñíbaña agáambuti, ába jariñagun.

—Agáamba jumá, lagúajaña lun proféta Elías.

³⁶ Ába leíbaagun ában jádaangiñe, ába ladüdüragüdün ában mudúsi táu diweín garüjütu, ába líchuguni luágu ában wéwe, ába línchuni lun Jesúsu lun lachúurunun, ába laríñagun.

—Ígira wameí guetó, waríja ánjein ñübin Elías aráriragüdei.

37 Ábati ladügün Jesúsu ában agúaraguni jéreti, ába loúnwen. 38 Ába tajeíridagun tubélun témpulu lídan bián murúsun íñugiñe lun únabun. 39 Dan lagáambuni jábuti súdaara Rómana le rárabei ligíbugiñe Jesúsu lagúaragun, aríjaleí ída líña lan loúnwen, aba laríñagun.

—Inárüni luágu Liraũ lan Búngiu wügüri le.

40 Ñíñanu gíñe würiña, aríagutiña dísegiñe, ñíñoun María Magdaléna, María to lúguchu Jacóbo le ñúraütimagilíbei, lúguchu gíñe José, ñíñoun gíñe Salomé. 41 Würiña ja, falá jamuti Jesúsu áni íderagua jamúti dán meja le Galiléañein lan. Ñíñanu gíñe sarágu ámu würiña ja ñübinbaña Jerusaléoun úara lúma Jesúsu.

Lábunajoún Jesúsu

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42-43 Lubáragiñe lálüdün wéyu, ába liábin José, ában wügüri inébewati jádaangiñe líñun-ágei lúrudu, le agúrabajabaalin lagúmeserun larúeijan Búngiu táu sun lanígi, lílana fulásu le gíribei Arimatéa. Queíti luwéyuri lubeí lan aráansejani, le ában wéyu lubá wéyu le eméraaguagülei, ába lebélorun le ñíjin lubeí Piláto amúria jei lúgubu Jesúsu, úouga ni murúsun anúfudei lídan. 44 Ába laweíridun lanígi Piláto dan le lagáambun luágu jilá lan Jesúsu, ába loúnajan luágu ában jábuti súdaara lun lálügüdüni ánjein inárüni lubeí luágu jilá lan. 45 Dan le laríñagunbei lun luágu inárüni lan, ába líchuguni Piláto lúgubu Jesúsu lun José. 46 Ábati lagáñijan José ában gamísa finutu, ába larárigüdüni lúgubu Jesúsu lueigiñe gurúwa, ába loúburaguni táu. Ába líchuguni lídoun ában umúajaü

achigíti luágu dübü, ába ladáuruni láu ában dübü.
 47 Ába tídin María Magdaléna túma María to lúguchu
 José aríjei fulásu le ñí lubei labunúa Jesúsu.

16

*Lásaarun Jesúsu lídaangiñe oúweni
 (Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Dan le lásügürünbei wéyu le eméraaguagülei,
 ába jagáñijan María Magdaléna, María to lúguchu
 Jacóbo, túma Salomé ibíñei lun jóúdin ájurudei luágu
 lúgubu Jesúsu. ² Dimáasu, láfunaduña larúgan, ába
 jóúdin luágu lumúaja, ³ ábati jaríñagun jámagua.

—¿Cábasan agídarei dübü lueígiñe lubéneri
 umúajaü?

⁴ Dan le jaríjinbei, úaali oúnwenbun dübü
 ligía lídan lilúgaarun. ⁵ Ába jebélurun lídoun
 umúajaü, ába jaríjin ában wügüri ñüraügili ñun
 ñi lueígiñe loúnwenren táu ában goúnu jarútu. Ába
 janúfudedagun, ⁶ ába laríñagun joun.

—Manúfudedagua jumá, jáluajañein Jesúsu le
 Nazarétna le ádarawagúbei luágu gurúwa, úati ya,
 sará lídaangiñe oúweni. Aríja jumeísan fulásu le
 ñí lubei líchugúa. ⁷ Jeíba, jaríñagame joun láni
 disípulugu, lúntima Pédro, luágu níngiran lan luágu
 úma lun Galiléoun jubáragiñe. Jaríjibe ñi quei
 laríñaguni jun.

⁸ Ába jóúdin würiña jagía anúrajeina ñígiñe
 ladüga lebélorun ában luweírin anúfudei joun.
 Maríñaguntiñati ni cáta ni ca un ladüga janúfude.

*Larúfudagun Jesúsu lúngua tun María Magdaléna
 (Jn 20.11-18)*

9 Lárigiñe lásaarun Jesúsu lídaangiñe ouweni, dimáasu bináafin, ába larúfudagun lúngua furúmiñe tun María Magdaléna, to méja ueíboun laságara sédü espíritugu wuríbatíña. 10 Ába tídin, ába tawísaruniña ja eíbugubaña meja lúma. Dan le tadárirunbáliña, jayájuajaña ladüga lanárime íruni jádan luágu louñwen. 11 Dan le jagáambun luágu wínwanya lan, luágu aríja táani, mafiñetiña.

Larúfudagun Jesúsu lúngua joun biáma jádaangiñe disípulugu
(Lc 24.13-35)

12 Lárigiñe, ába larúfudagun Jesúsu lúngua joun biáma jádaangiñe já meja eíbugubaña lúma, jóudiña áraabun. Ibídiñetí yebe joun luágu Jesúsu lan. 13 Ába jóudin, ába jawísaruniña ja jíbiri, ni jagía, mafiñetiña.

Líchugun Jesúsu jadásin disípulugu
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Lárigiñe, ligía larúfudagun Jesúsu lúngua joun únsu disípulugu jagía dan le ñun jamá luágu dábula, ába celadeínjan joun luágu liloúguan jafiñen lúma lidére jachügü, ladüga mafiñen jamá joun ja aríjubalin lárigiñe lásaarun. 15 Ába laríñagun joun.

—Jeíba lídan sun fulásu apúrichija jumeí ugánu le luáguti asálbaruni joun sun gürígia. 16 Ja afiñerutiña luágu, badísei jagíame, jasálbaruba, ja mafiñetiña, jeféridiruba lídaanme luwéyuri agúseragüdüni. 17 Niján cátei le lúnbei jarúfuduni ja afiñebaña nuágu, lun lasúbudirúniwa luágu Búngiu lan oúnajabaliña. Jaságaruba espíritugu wuríbatíña jaweí gürígia lídan níri, jadímurejaba ámu dimúrei lueí jerérun, 18 ánjaña árügüda jéwe jájaburugu

o ánjaña lan áta cátei le gáfarajati, madügünbei wuríbani joun, lánwoun sun líra, jíchugubei jájabu jawágu sánditiña, ábame jareídagun.

Lamúdeirun Jesúsu siélun

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Lárigiñe ladímurejan joun, ába líñurúniwa Jesúsu siélun, ába lañúurun lueígiñe loúnwenren Búngiu. ²⁰ Ába jáfuridun disípulugu, ába japúrichijani ugánu le lánina asálbaruni lídan sun fulásu. Jesúsu méme íderagua lumútiña, áni chou rugüdaleí ugánu le japúrichijabei láu miláguru lé buri jadügübei.

Lerérún Búngiu To Lánina Iséri Darádu
New Testament in Garifuna (HO:cab:Garifuna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Garifuna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Garifuna [cab], Honduras

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Garifuna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
df8e4807-f4f9-5f4a-ab14-d1f7ffe98b0a